

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 18. VIII aastakäik

15. septembril 1933

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	" 1.50
Välismaale . . .	" 5.00
Poolaastas . . .	" 3.00

Toimetused:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:
Igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . .	kr. 30.00
1/2 " . . .	" 16.50
1/4 " . . .	" 10.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Riigi vahelesegamine eramajandusse. Balti riikide keskpankade krediidi- ja emissioonipoliitika. Balti riikide majanduskonverents. Kaubandus-tööstuskoja valimistest. Rannariikide õigused territoriaalvete kohta. Äride register. Ableluvaranduse lahutamise lepinguid. Majanduslikke teateid. Suur müügihindade liikumine 1932. a. juulist 1933. a. juulini. Toiduainete turg. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Riigi vahelesegamine eramajandusse.

Kaubandus-tööstuskoja esimehe Joakim Puhk'i kõne Balti riikide majanduskonverentsil Riias 8. sept. 1933. a.

Vabamajanduse põhilauseks on: kodanike vaimne ja majandustegevuse vabadus; vabodus koguda varasid, et nende abil luua uusi väärtusi.

Neil alusel on sündinud ja arenenud praegu maksev kapitalistlik maailmakord. Seda arengut ja ta hüvede levikut inimkonna kasuks on tihti taastanud riigivõimu vahelesegamine eraalgatusele, vabale võistlusele, varanduste kogumisele, kaupade ja kapitalide vabale liiklemisele, — see on sündinud nii meil kui ka mujal maailmas, eriti aga meil Balti riikides.

On vastuvaidlematu tõde, et kõrged maksustamised sisaldavad enestes kodanike varanduste võõrandamise tendentsi, teiste sõnadega, tähendavad sotsialiseerimist. See, mis teinekord ka on mõeldud ühiskondlikuks hüveks, võib muutuda ühiskonnale nuhtluseks. Nii näeme, et kui varemalt kodanikud võisid endile koguda varandusi, ilma et suured maksustamised seda oleksid teinud võimatuks, tekkis kiht kodanikke, kes kogutud varanduste sissetulekust end ära elatasid.

Nüüd aga on paljud riigid, eriti aga Balti riigid, loonud sellased olud, millistes on hävinud suures ulatuses väikesed ja ka suured rentjeed. Seega on tekitatud massilist vaesenemist ja töö-

liste — tihti peale tööta tööliste — seisukorda on asetatud ka need, kes varem seal polnud. Kodanikele on paljude riiklike korralduste abil (kõrged maksud jne.) võetud võimalus hoolitseda ise-eelse eest ja seega nende eest hoolitsemine veeretatud suures osas riigi õlgadele. Ühe sõnaga, varanduste kogumine mustade päevade jaoks on surutud tahaplaanile ja seega riigile asetatud kohustused, mis kodanik varemalt kandis peamiselt ise.

Kodaniku vaesenemine tähendab ühtlasi ka riigi ja rahva vaesenemist. Kui vaatlete meie riiklike eelarveid, siis näete, et neis viimastel aegadel leiab aset üldine tagasimine. Olgugi et meil päev-päevalt riigivõimud otsivad uusi maksustamise abinõusid, neid ka leiavad ja kodanikele peale suruvad, läheb riigikassade sissetulek aina tagasi, ja on ka selge, et kui juba olemas olevad maksud ei laeku, siis uute maksude juurelisamine oleks täiesti absurdne. Ühed maksud söövad teised ära.

Kodaniku budžetist tüki väljalõikamine tähendab tagasimineku ka riigi tuludes, sest riigi eelarve täitub paljudes osades kodanikele kuuluvaist ressursidest. Nii siis liialdatud riigivõimu vahelestatumine ja kodaniku sissetulekute nivelleer-

mine on loonud meie Balti riikides olukorra, mis vajab tõsisemaid ümberkorraldamisi.

Lisapõhjuseks kodanike üle jõu käivale maksumistamisele on seltsinud veel teised raskused, ja tähtsaimad neist on nimelt ületoodang, mis on tekkinud suure tehnilise edu tõttu, mis on omane kapitalistlikule saaduste valmistamise viisile.

Kui omal ajal Euroopa riikides ja ka meil keskkihid olid eksistentsivõimelised, siis on suur tehniline edu need kihid laastanud ära.

Tuletagem meele tsunftiaegu, millal kodusel viisil valmistati sadulaid, pargiti nahku, millal polnud veel õmblusmasinaid, millal käsitsi saeti palke ja valmistati mööbleid. Tol ajal alevid ja linnad kubisesid igasuguseist meistreist ja sellidest. Tol ajal polnud raudteed ega autot; venisid veovoovid, sõidukite pukis istusid kutsarid. Pole kaua tagasi ajast, millal vilja pekseti kootidega ja seda talve läbi; koeti ja kedrati kodusel viisil. Kõik need ajad on möödas. Pikad tööpäevad pirru- ja küünlavalgusel on lõpnud.

Kui omal ajal tööpäev lühendati 12 tunnile, tundus see meile liialdusena. Veel küsitavam tundus 10-tunniline tööpäev tootlemise ja elatise mõttes.

Kuid nüüd oleme jõudnud 8-tunnilise tööpäevani ja meil on produkte rohkem kui vaja. Meie kriis on üleproduktiooni kriis, nii tööstuses kui ka põllumajanduses. Me ei leia turge, kuhu mahutada oma vabrikutooteid, kuhu vedada välja oma põllumajandussaadusi. Oleme ummikus nagu teisedki riigid.

Vaatleme edasi, mis teevad meie riikide valitsused. Nagu teada, valitseb meil Eestis, Lätis kui ka Leedus põllumajanduslike toodete üleproduktioon. Kuid seda üleproduktiooni toetatakse veel preemiade maksimisega ja teiste riiklike toetustega, nagu monopolidega jne. Meil Eestis näiteks on loodud korraldused, milliste abil põllumeeste rukki ülejäägid riigi poolt üles ostetakse. On need ülesostud teostunud, siis jagab riigivõim kallilt kokkuostetud rukki alla oma hinna rahvale. Sellest on tekkinud meil miljoneisse ulatuvad kahjud, mida kodanikud jällegi büdžeti puudujääkide katteks peavad tasuma.

Kui kaugale meil Eestis on mindud riigi vahelesegamisel võistluses eraettevõtjaskonnaga, seda näitab kujukalt võistlus, mida tekitavad mitmesugused riiklikud asutused ja ettevõtted. Kui siiani Eestis võistlesid erakodanikega vangimajad ja riiklik metsatööstus igasuguste hangete võtmisel ja tellimiste täitmisel, siis nüüd sellele võistlusele on seltsinud veel kaitseväge asutused, ja seda hoolimata sellest, et meie majandust juhtivad võimud on mitmel korral asunud põhimõttele seisukohale, et riigi asutused ja ettevõtted

ei peaks avalikel pakkumistel esinema võistlejana eraettevõtjaskonnale, kuna esimesed tegutsevad riigi kapitaliga ning on maksustamise suhtes eesõigustatud seisukorras, eraettevõttele lasub aga täie raskusega üha suurenev maksukoorem, kuna tegevuse võimalused aina vähenevad.

Kui omal ajal Eestis seati sisse rukkimonopol, siis esimene kokkuost teostati kontsessiooni korras teraviljakaupmeeste kaudu, kuid teisel kokkuostul oli juba riik oma ametnikega ja intendantuuriga platsis, ja seda põhjusel, et see tulevat odavam. Me anname oma poegi sõjaväkke, et nad õpiksid isamaad kaitsma, kuid selle asemel saadetakse nad maale talupoegadelt teravilja vastu võtma.

Nii siis, riigi võim on läinud isegi nii kaugale, et eramajandusega võistlemiseks kasutab summasid, mis eelarve korras on määratud isamaa kaitseks. See on karjuv ülekohtus. Veel enam, läinud aastal otsustas eesti valitsus anda sotsiaalministeeriumi käsutusse teatud hulga odavat teravilja, mis pidi küpsetatama leivaks tööpudusekannatajaile. Siin ilmus võistlejaks pagareile kaitseministeerium, kes pakkus 1% võrra odavamini. Ja mis tegi sotsiaalministeerium, kelle ülesanne seisab kodanike heakäekäigu eest hoolitsemises ja tööpuuduse vastu võitlemises? See asutus otsustas anda leiva küpsetamise kaitseväge kätte, kelle kulud kaetakse riigi eelarvest ja kes ei maksa makse ega amortiseeri oma seadiseid. Ja kui säärase toiminguga saab hakkama juba sotsiaalministeerium, kelle ülesanne on otse vastupidine, mida võiksime siis oodata veel muudelt asutustelt? Meie arvates ei seisa kaitseväge ega teiste riiklike asutuste ülesanne selles, et võistelda eraettevõtjatega rahvamajanduslike toimingute täitmisel.

Ma ei hakka loetlema kõiki neid väärnähtusi, mis eramajanduses riigivõimu vahelesegamise tõttu on tekkinud. Neid on lugematu hulk nii meil kui teisteski riikides.

Et riigivõimud just möödunud kahel aastal on näidanud üles eriti agarust oma sundnormide pealesurumisel majanduselule, see on üldiselt teada. Samuti on üldiselt teada, et paljud riigid, eriti aga meie, põllumajanduse arendamise „hüvides“ on läbi viinud terve rea korraldusi (soodustatud finantseerimine, väljaveopreemiad, monopolid jne.).

Oleme aastate vältel kinnitanud, et riigimajanduse poliitika ei tohi olla ühekülgne, ei tohi soodustada ja upitada üht majandusala teiste majandusala kahjuks ja hävinguks. Üldise majandusarengu tähtsaimaks eeltingimuseks on tasakaalu hoidmine kõigi rahvamajanduse alade vahel.

Kui me julgeme tähendada, et meil põllumajandust hoopis rohkem on soodustatud kui see üldisele rahvamajandusele on kasulik, siis ei eita me veel sellega põllumajanduse kaitse vajadust. Tunnustame seda täiel määral, kuid see kaitse ei pea seisma majanduselu halvavais monopolides, vaid seda tuleks korraldada ainuüksi tollide teel. Edasi peaks see kaitse seisma põllumajandusele antud soodustuste, fondide jne. ümberkorraldamises, mitte aga uute summade juurehankimises riigikassalt.

Kui elame üle praegusel korral rasket majanduslikku surut'st, siis on kahtlemata riigivõimu saamatus ja bürokraatlikkus üldistele surutise põhjustele mõjunud tunduvalt kaasa. Sageli tahetakse veeretada süüd selles, mis riigivõim oma saamatuses on korda saatnud, eramajanduse kaela. Kuid asjatult. Eramajandusel pole olnud ega ole ka praegu täidesaatva võimu funktsioone. Veel vähem, pole isegi küllaldaselt tähele pandud asjatundlikku ning erapooletut majanduslikku ning majanduslik-poliitilist nõuannet.

Selle väite illustatsiooniks võin tuua, et veel hiljuti, kõnelusel ühe meie kõrgema riigivõimu kandjaga, kellele tähendasin, et majandus-maailma sooviavaldusi tuleks valitsustel tõsisemalt arvestada, sain vastuse, et valitsus ei saa ometi kitse panna kärneriks: ta ei saa talitada majandusmeeste nõuannete järgi, kuna viimased ei ole küllalt erapooletud, on asjast ise huvitatud.

Nagu näete, ollakse meil arvamises ja aetakse kõrget poliitikat, mis peab käsitama majanduslikke küsimusi, väljaspool majandusringkondi endid. Teiste sõnadega, kujutelge, et me raviksime haiget, ilma et talt küsiksime, mis tal on viga või kus tal valutab. Või veel näitlikumalt: meie läheksime oma katkise saapaga mitte kingsepa, vaid pagarmeistri juure, sest kingsepp võiks ju saapa parandusest olla isiklikult huvitatud.

Kuid ma arvan, et parem on siiski, kui laseme kingseppi parandada saapaid ja pagareid küpsetada leiba.

Nii siis seal, kus on tegutsemas asjatundlik erakaubanduse aparaat, ei pea riik oma aeglase ja keerulise aparaadiga astuma vahele. See on alati lõpnud luhtaminekuga, suurte kahjudega riigile ja rahvale.

Kui tahetakse kriisi vältimiseks ja ummiku lahendamiseks leida mõjuvaid abinõusid, siis on neist tähtsaimaid: lõpetada ja tõmmata kindlad piirid riigi ja omavalitsuste asutuste ja poliitilistele vahelesegamistele vabas võistluses, mis baseerub nõudmistele ja pakumistele loomulikel vahetkordadel.

Paljud põhjused, milliseist on tingitud meie majanduselu raskused, ei olene vaid üksi meie sisemisest ümberkorraldusest, nad ei ole kohaliku iseloomuga, vaid olenevad üldisest rahvusvahelisest depressioonist ja neist abinõudest, mis teistes riikides meie vastu ja meie juures teiste maade vastu on maksma pandud. Need on: kontingendid, litsentsid ja valuuta liiklemise piiramised.

Nende väärnähtuste kõrvaldamine, millistele olen juhtinud meie lugupeetud valitsuste tähelepanu, ei kaota muidugi maailma majanduskriisi, aga see paneks vähemalt meil sisemaise kriisi süvenemise seisma, annaks mõningaid väljavaateid uuesti normaalsele olukorrale vastutüürimiseks ja hõlbustaks meie eramajandusel uuesti võtta jalgu alla.

On selge, et praeguse suuna juures, kus riigivõim end igal pool vahele segab, eramajandus areneda ei saa. Muudatus peab sündima, erakaubanduse õigused tuleb paratamatult jaluldada.

Eramajandus ei suuda katta neid kahjusid, mis on tekkinud riigistamistest, monopolidest või ühe majandusala või kaubandusharu eelistamisest teistele. Meie rahvas ja poliitiline võim peab jõudma arusaamisele, et see mentaliteet, mis meil valitseb riigi vahelesegamisel eramajanduses, peab lõpma: võtta sealt, kust veel võtta on, lühinägeline ühe-päeva-poliitika!

Meie riikide majandusringkonnad on aastaid otsinud õiglust ja selle jaluldamist, kuid nende taotlused on osutunud käikudeks Pontsiuse juurest Pilaatuse juure.

Kuid sellest hoolimata ei ole me veel lootusi paremale tulevikule kaotanud. Ja ma loodan, et meie valitsused ja poliitiline võim meiega lähemas tulevikus siiski astuvad tihedamasse kontakti ja meie konverentsi soove võimalust mööda arvestavad.

Seepärast esitan konverentsile vastuvõtuks järgmised põhilauseid:

1. Rahanduslikud küsimused, puutugu need riiklike või omavalitsuslike eelarvide, tuleb lahendada iga rahva jõu kohaselt. Selleks on vaja, et eelarved koostataks asjatundjate majandusmeeste näpunäiteil. Rahvas ei või olla otsustajaks seal, kus ta ise on huvitatud varanduste ja gamistest osasaajana.

2. Kapitalide kogumine ettevõtjaskonnale on vaja jaluldada ja seda selleks, et kogutud varanduste abil loodaks uusi väärtusi; riik ei suuda seda toimida.

3. Riigivõimu vahelesegamine eramajanduses on haiglane nähtus; kõik, mida suudavad korda saata üksikud kodanikud majanduslikul alal, tuleb jätta kodanike eneste ülesandeks. Riigivõim

võtku enesele ülesandeks majanduslikult tegutseda vaid seal, kuhu ei küüni üksiku kodaniku algatus ja võime. Üksikute kodanike rikkus on ühtlasi riigi ja rahva rikkus, seepärast seatagu lugupidamisse eraalgatus ja initsiatiiv.

4. Eramajanduse rajamine ühistele alustele on eeltingimuseks ühisele majanduslikule koostööle kolme Balti riigi vahel. Majanduslike küsimuste ühtlane käsitlemine loob ka ühised huvid ja sihid poliitiliseks koostööks.

5. Kriiside puhul, mis on tingitud üleproduktsoonist, on mõttetu aidata riiklike rahadega produtsente. See kutsub välja veelgi suurema

üleproduktsooni ja võtab võimalused aidata tootjaid ikalduse ja alaproduktsooni ajajärkudel. Noiks aegadeks peaksid riigikassad ja riiklikud pangad enestele koguma reserve.

6. Riiklikest emissioonipankadest kõrvaldagu lõplikult poliitiline mõjutus. Nende juhtimine kuulugu täieliselt apoliitilisele rahanduse alal tegutsevaile isikuile.

Emissioonipankade ülesandeks olgu peamiselt valvamine raha tsirkulatsiooni järele, emissiooni korraldamine ja rahaväärtuse kindlustamine. Teised ülesanded kuulugu peamiselt erapankadele.

Balti riikide keskpankade krediidi- ja emissiooni- poliitika.

M. Punga kõne Balti riikide majanduskonverentsil.

Balti riikide rahasüsteemid tekkisid spontaanselt järelejärgivate aastate segadustes, ilma et neil oleks olnud ajaloolisi aluseid või küllaldaselt finantstehnilisi ja majanduslikke eeldusi. Seejuures kasutas igaüks kolmest Balti riigist oma enese teid, arvesse võtmata naabrite huve ja ühiseid Baltikumi eesmärke. Ei tule kahelda, et rahanduslikult üksteisest isoleeritud maad seeläbi oma potentsiaalset majanduslikust teguvõimest väga palju kaotasid ja et nüüd kerge ei ole leida praktilist alust, mil nende maade ühine rahanduslik ülesehitamine võiks sündida.

On juba lugematuid kordi tähendatud, et Balti riigid peaksid majanduslikult liituma ja otsima tihedamat poliitilist kontakti. Poliitilise mõtte on juba mõndki tehtud; majandusliku lähenemise vajaduse üle on küll palju kõneldud ja kirjutatud, aga reaalselt pole ses sihis vähimatki saavutatud. Kõik üritused kõnesolevaid maid viia üksteisele majanduslikult lähemale poleanud nimetamisväärsed tagajärgi.

Ma ei taha sellega ütelda, et kõik need püüdmised oleksid olnud asjatud või et ei peaks nende eesmärkide poole püütama tulevikuski; otse vastupidi, samas suunas tuleb edasi töötada täie rõhuga teades, et samad ideed leiavad vastukõla kõigi Baltimaade rahvaste laiaades kihtides ja et kord tuleb aeg, millal need mõtted teonevad.

Kolme Balti riigi ühistele finantsküsimustele pole seni pühendatud küllaldaselt tähelepanu, aga neidki küsimusi tuleb käsitleda naabermaade lähenemise eluliste huvide piirides. Tõsi, seejuures tuleb kindlasti pidada silmas, et finants-

küsimusi ei otsustataks mitte iseseisvalt ja sõltumatult üldistest majanduslikest küsimustest, sest krediiti ja finantse tuleb võtta kui üldise majandusliku elu tippsaavutusi, mida tuleb korraldada majandusliku elu nõuete ja tingimuste kohaselt. Enne tuleb ühtlustada üldised majanduslikud tingimused ja siis alles krediit- ja finantspoliitilised ülesanded vähehaaval kooskõlastada.

Käesolevas ettekandes on võimalik vaid üldistes joontes tähendada, mis selles sihis oleks tarviline ette võtta. Ma ei kahtle, et abinõude teostamine, mis minu poolt esitatud teesides ette nähtud, on võimalik ainult kauges tulevikus. Samuti ei saa neid samme lugeda lõplikeks, vaid nendes tuleb kindlasti võtta ette muudatusi, sest sündmuste käiku ühe maa majanduslikus elus ei ole võimalik lõpuni ette näha.

Kui me esijoones asume meie emissioonipankade krediitpoliitika vaatlemisele, siis peame arvestama kõiki samu asjaolusid, mis teistelgi aladel, nimelt, et iga üksik emissioonipank krediitide andmises, diskontoprotsendi kindlaksmääramises jne. on läinud ja läheb täiesti iseseisvat teed. Ma ei taha salata, et iseseisvat tegevust majanduslikus elus tuleb väga kõrgelt hinnata ja et see on asendamatuks tõukejõuks tagajärje saavutamisel, kuid ka sõltumatusel on oma piirid, eriti kui seda nõuavad ühised huvid. Kõigepealt tuleb märkida, et meie emissioonipankade krediitpoliitika pole juhitav kaugenägelike ja kindlate põhimõtete järgi, vaid, kahjuks, sageli muutub majanduslike ja koguni poliitiliste päevavajaduste kohaselt. See ei ole mitte terve ja normaalne krediitpoliitika, vaid seda

tuleb juhtida niipea kui võimalik säärasele teedele, mis vastaksid põhjapanevatele majanduslikele vajadustele. Selle juures tuleb pidada meele, et emissioonipankade krediitpoliitikas ei tohiks arvestada üksnes iga üksiku maa spetsiifilisi huve, vaid ka teatava majandusala nõudeid, ilma et üksiku riigi vajadused selle all kannataksid. Ühtlase krediitpoliitika paremused kaaluvad kaugelt üles paratamatud halbused, mis on seotud krediidi nivelleerimisega.

Et seda saavutada, tuleb luua riikidevaheline orgaan, mis koosneks osavõtivate maade emissioonipankade esindajaist, kus igal pangal oleks üks hää ja kus otsusi ei tehtaks hääteenamusega, vaid ühel häälel. Kord vastu võetud otsused tuleks aga kõikide pankade poolt loiaalselt täita ja kohustavalt maksnna panna. Kaks kõnesolevatest pankadest on riigi pangad, kuna Eesti Pank on vormiliselt era-aksiapank, sisuliselt aga riiklik asutus; seepärast on võimalik ja isegi vajaline kohustuste täitmist, mis ülalmainitud orgaani otsustest emissioonipankadele tekivad, riikidevaheliste kokkulepetega garanteerida. Säärase kokkulepete loomiseks ei peaks tekkima erilisi takistusi.

Võib tõusta raskusi selles mõttes, et otsuste tegemine sel orgaanil muutub üldse võimatuks, kuna ei suudeta otsuste tegemisel saavutada täielist kokkulepet, ja nii võiks kõnesoleva riikidevahelise orgaani loomise tarve saada üldse küsitavaks. Need kartused pole igatahes mitte täiesti põhjendamatud, kuid ometi mitte soovõra hirmuäratavad, et nende pärast tuleks loobuda säärase orgaani ellukutumisest. Hea tahtmise juures ühises koostöös, mida tuleb igatahes eeldada, leitakse paljude küsimuste otsustamisel, pärast nende põhjalikku läbitöötamist, kahtlemata üksmeelsed seisukohad, ja kui mõne üksiku küsimuse juures ei suudeta saavutada üksmeelset otsust, siis võib ometi põhjendatult arvata, et lahkeliid ja lahkuminevad arvamised ajajooksul kaotavad oma teravuse.

Ülalnimetatud orgaanil oleks aga täita veel üks teine tähtis ülesanne. On nimelt üldiselt tuntud tõsiasi, et meie emissioonipangad oma krediitpoliitikast ei lase ennast juhtida üksnes puhtmajanduslikest põhimõttest, vaid sageli on nad sunnitud ennast laskma mõjutada poliitilistest faktoreist. Tsentraalpangad peaksid aga oma põhiolemuselt olema täiesti apoliitilised, kui nad tahavad seista oma ülesannete kõrgusel. Nii oleks siis loota, et üks erapooletu ja poliitilistest mõjutustest vaba orgaan emissioonipankade rahanduslikule tegevusele võiks avaldada head mõju.

Jäeb veel lühidalt puudutada meie emissioonipankade diskontoprotsendi küsimust. On ju üldiselt tuntud, et meie juures ametlik diskontoprotsent etendab sootuks teist finantspoliitilist osa kui maailma tsentraalpankades. Viimastes pankades määrab diskontoprotsendi kindlaks nii-öelda loomulik majanduslik olukord, diskontoprotsendi suurus oleneb sisemaa ja välismaa majanduslike jõudude vahekorrist. Meie juures ei ole see aga nii. Meie diskontoprotsendi määramisel on aluseks panga juhatuse otsustandev arvamine, kuivõrra kõrget diskontot meie majandus suudab kanda: see määratakse aga järjekindlalt madalam kui just majanduslikud olukorrad teatavas riigis seda tingivad. See ei taha olla etteheiteks minu poolt, kuid teisest küljest peab ometi olema nõus sellega, et säärane olukord pikapeale muutub väljakannatamatuks. Ka meie peame püüdma selle poole, et ametlik diskontoprotsent peegeldaks õiget finantsturu seisukorda riigis. Küsimuse, millist osa etendab meie emissioonipankade diskontoprotsent võrreldes teistega, võime praegusel korral jätta kõrvale. Suurim tähtsus on aga sel, et diskontoprotsendi küsimused tuleksid käsitlusele ettenähtavas Balti riikide vahelises orgaanis, kus neid arutatakse ja nende kohta tehtaks siduvaid otsusi. See võiks sündida kahes suunas: ühelt poolt peaks diskontoprotsent ühtlustatama ja teiselt poolt sellele erakapitalituru tingimused vähehaaval kohaldatama. Mõlemas suunas võiks loodav orgaan tähtsalt kaasa mõjuda.

Balti riikide emissioonipankade tegevuse kontsentreerimine ei peaks aga piirduma vaid ülaltooduga; on veel teisigi alasid, mida tuleks haarata sellega koos. Emissioonipankade krediit- ja diskontopolitika tegevusväljaks on sisemaa. Aga ka läbikäimises välismaaga on meie keskpangadel täita tähtsad ülesanded. On ju selge, et meie keskpangad liitudes omandavad palju suurema tähtsuse ja kaalu välismaal kui neil seda on üksikult rahvusvahelisel kapitaliturul. Nende tähtsus koos kujuneks palju suuremaks kui see oleks võimalik nende omakapitalide lihtse kokkuarvamise teel, sest nende taga seisaksid kõik meie maade majanduslikud jõud.

Eeskätt tuleks pidada silmas, et igal maal Baltikumis on oma rahasüsteem ja oma rahaüksus. Need süsteemid on seni funktsioneerinud ja me ei tohi unustada, et möödub veel palju aega enne, kui jõuame selleni, et rahanduse seisukord meid rahuldaks. Me teeme liialt palju majanduslikke eksperimente, mis puudulikult põhjendatud ja mis ei võimalda elul rahulikult joosta, vaid koguni takistavad selle normaalset käi-

ku. Me kaldume uskuma, et vanad kaua püsinud majanduselu põhiprintsiibid on oma aja ära elanud, ja tormame uute põhimõtete järele, mis aga osutuvad ühepäevaliblikeks, mis ei paku midagi püsivat.

Sellega tahan ma öelda, et uue rahasüsteemi loomisele võib mõelda alles siis tõsiselt, kui meie korraldatud majandus seda eeldab. Vähemalt peame kõige jõuga puudma kõigepealt oma kodu luua korda niipalju kui see meist oleneb.

Aga me vajame selleks ka välisabi, sest sel teel jõuaksime kiiremini sihile. Et aga seda abi nõuda ja hiljem ka õigustada, on ühine talitamine tingimata vajaline. On ometi kaks ise asja, kas iga riik otsib välisabi üksikult või teeb seda riikide grupp ühiselt. Effekt on väga mitmesugune ja nimelt ühiselt toimivate riikide kasuks.

Meie emissioonipangad, nagu ka iga teine krediitasutus, pole finantsiliselt nii kindlal järjel, et nad igal ajal ja igas olukorras majanduslikele tormidele suudaksid vastu panna. Kui nüüd üks mendest toetuslaenu saamiseks pöörduks jõukama välismaa poole, siis poleks sel kahtlemata kuigi suurt tagajärge. Sünnib see aga ühiselt ja vastastikkusel vastutusel ühise garantiiasutuste kaudu, siis omab säärane laenu nõutamine juba sootuks teise tähenduse ja võidab märksa rohkem tähelepanu. Mainitud garantiiasutusest võtaksid osa mitte üksnes emissioonipangad, vaid ka vastavad maad oma esinajate kaudu.

On vaevalt mõeldav, et garantiiasutus võiks laenutegemist otsustada, ilma et tal oleks pakku küllaldast kindlustust, olgu siis reaalsete kindlustuste või kohustuste näol, millised tarvilisel korral oleksid kasutatavad. Neid kindlustusi peavad andma emissioonipangad resp. riikide valitsused, sest selleks, et garantiiasutus võiks kindlustusi anda, peab tal enesel need kindlustused olema.

Sama asutus peaks arutama ka tähtsaid emissioonipoliitika ja raha kindlustamise küsimusi. Meie noored emissioonipangad ei oma veel ajaloolist emissioonipraktikat ja võivad teha raskeid eksisamme. Juba lihtsast mõtetevahetusest emissiooni küsimuste üle erapooletus asutuses võiks olla suur kasu. Kui veel võtta arvesse, et palju emissioonipoliitika küsimusi veel ootab lahendust ja ikka järjest uusi suure tähtsusega küsimusi tõuseb päevakorrale, mida on vaja otsustada, siis näib säärane kontsentreeritud mõtetevahetus tingimata vajalisena.

Meie emissioonipangad on välismaa keskpankadega ja erakrediitasutustega elavas läbikäimises, tehes seda täiesti isoleeritult ja seisvalt. Seda võiksid aga meie emissioonipangad võtta ette ühise aktsioonina, mille läbi võib saavutada paremaid tagajärgi ja konditsioone. Selleks peaksid aga meie keskpangad jällegi olema koondatud keskorgaani ümber. Kõik need ülesanded võiks panna garantiiasutuse peale.

Et garantiiasutuse otsused omandaksid siduva jõu, peaksid valitsused sõlmima vastavad kokkulepped, mis garanteeriksid nende otsuste täpset täitmist.

Kui ülesvõetud küsimuste lähem uurimine peaks näitama, et keskorgaani ülesanded emissioonipankade krediidipoliitika ühtlustamisel ja garantiiasutuse ülesanded võib koondada ühte ja samasse keskasutusse, siis ei oleks põhimõtteliselt midagi selle vastu ette tuua. Selleks keskasutuseks võiks siis olla garantii-instituut, sest emissioonipoliitikaga on sisemise krediidipoliitika küsimused tihedalt seotud.

Balti riikide krediidipoliitika ja emissioonipoliitika ühtlustamine oleks märksa kergendatud sellega, kui need riigid otsustaksid maksma panna ühise vääringu. See lihtsustaks mitte üksi läbikäimist Balti riikide eneste vahel, vaid ka teiste välisriikidega. Samuti oleks soovitav, kui ühtlane raha vastaks enam levinud rahvusvahelisele vääringule, näiteks prantsuse frangile, või mõnele teisele, milline Balti riikide rahauniooni loomisel osutub kõige kohasemaks.

Kahjuks osutab just vääringu küsimus üksikutes Balti riikides kõige selgemalt sellele, kui kaugel veel üksteisest olakse ja kui raske on üksteisele tulla lähemale. Siin etendavad osa mitte üksnes rahvuslikud ambitsioonid, vaid ka see asjaolu, et üksikute maade rahasüsteemid pole kaugeltki veel seevõrra stabiliseeritud, et lähemal ajal võiks mõelda nende ühtlustamisele. Ühise vääringu loomine saavutaks vaid siis oma eesmärgi, kui üksikute maade raha juba tõeliselt seisab üldiselt Balti riikides stabiliseerunud majandusliku seisukorra alusel.

Peam aga kohe tähendama, et meie praegune ülesanne pole loetella Balti riikide finantsipoliitika ühtlustamise raskusi, vaid meie ülesanne peab olema üles seada lõppsihte, kuhu meie majanduslik elu peaks tüürima ja milliseid abinõusid selleks tuleks kasutada. Kui mu ettekanne ses sihis on võinud kaasa aidata, siis loen oma ülesande täidetuks.

Balti riikide majanduskonverents.

Konverentsil üle 100 osavõtja.

8. septembril kell 12 päeval algas Riias bõrsimaja saalis 4. Balti riikide majanduskonverents enam kui 100 mitmesuguse organisatsiooni ja asutuse esindaja osavõtul. Konverentsi avas Läti rahvusrühma esimees prof. Birkhahn, millele järgnes Eesti rahvusrühma esimehe J. Puhk'i sissejuhatahv kõne. Tervitades Eesti rahvusrühma nimel ja tänades läti valitsust ja rahvast võimaluse eest eesti delegaatidel võtta osa meie liitlaste lätlaste territooriumil IV Balti riikide majanduskonverentsist, samuti läti rahvusrühma esimeest prof. Birkhahni ja ta kaastöölisi konverentsi eel- tööde korraldamisel nähtud vaeva eest, ta ütles oma avakõnes järgmist: „Konverents peab lahendamata rea küsimusi, mis aktuaalselt on kerkinud päevakorraile mitte üksnes meil, vaid kogu maailmas. Küsimused, mis seisavad käesoleva konverentsi päevakorras, on vaid väike osa suurest küsimuste kompleksist, mis Balti riikidel on selgitada ja lahendada lähemas tulevikus.

Asjatu oleks loota, et meie otsused ja soovid sajabrotsendilistest teostuksid, kuid on tarviline, et me ise jõuaksime mõistlikule vastastikkusele arusaamisele.

Balti riikide majanduslik erikaal moodustab vaid väikese osa maailma majandusest. Seda enam on vajaline, et kooskõlastaksime oma majanduslikud huvid, kui soovime, et neid arvestataks. Ei taheta, paraku, aru saada sellest, et eriti praegu, millal maailma majanduses valitseb kaos ja Baabülõni segadus, Balti riikide majanduslik koostöö ja ühine majanduspoliitiline front omavad esmajärgulise tähtsuse. Üksikult võetuna murtakse meid kergemini ja meie iseseisvus, nii majanduslik kui poliitiline, võib pika tuleviku peale muutuda küsitavaks.

Eesti, Läti, Leedu majanduslik liitumine osutub seda kergemaks, et need riigid on arenenud peagu ühesugustes tingimustes, et nende põllumajanduse ja tööstuse olud on väga sarnased. Ka väljaveosaaduste hinnad on ühtlased, kuna meile kõigile määrab hinnad välisturg.

Meie, majandusinimesed, oleme juba aastate eest sellest aru saanud ja seda ka konverentsidel korduvalt rõhutanud, et tihedam koostöö Balti riikide vahel on kindlaks pandiks ka poliitilisele lähenemisele.

Kuid sageli väidetakse meile otse vastupidist, et ühinemise mõte on vaid utopia ja fantaasia. Sealjuures osutatakse Eesti-Läti tolliuniooni ideele, millest me nihkuvat järjest kaugemale. On ju õige, et me Läti, Eesti ja Leedu riikide

algpäevil seisime üksteisele märksa lähemal nii majanduslikult kui ka seadusandlikult mõttes. Kui 1920. a. Bilderlingshõfi konverentsil võeti üles tolliuniooni mõte, siis peame praegusel korral nentima, et see mõte on küll jäänud püsima, kuid mõtte teostamisele pole me jõudnud lähemale, pigemini võiks öelda vastupidist.

Peaksid teed, mis valinud meie riikide valitsused, osutama valeteedeks, siis tuleb meil leida ja rajada uusi teid, mis viiksid meid üksteisele lähemale.

See ideaal, mis kutsub meid, Balti riike, majanduslikult ühinema, ei või olla halb. Kui aga selle teostamisel kasutatakse vale abinõusid, siis tuleb need asendada õigetega. Meie parlamentidele ei peaks hea tahtmise juures tekkima ülesamatuid raskusi Eesti, Läti ja Leedu seadusandluse ühtlustamiseks majanduslikul alal. Ka väliskaubanduse ühtlustamiseks on eeltingimused olemas, kui selleks aga on tõsiselt tahtmist ja soovi.

Käesolev konverents tahab avalikkusele ütelda, mida Eesti, Läti ja Leedu rahvad nende maade majandusinimeste ühisest koostöö tahtest peavad teadma. Apelleerime ajakirjanduse poole ja ütleme, et on viimne aeg tõsiselt teha propagandat Balti riikide majandusliku ühinemise kasuks, kui ei taheta minna vastu tumedale tulevikule poliitilisel ja majanduslikul alal. Seisame kuristikul kaldal ja seda peavad teadma need, kes on seatud meie rahvaste etteotsa, et ka majandusinimeste arvamisi tuleb tõsiselt arvestada.

Meile võiakse öelda, et just majandustegelased ise oma väiklase võistlemisega tööstuses ja kaubanduses on tolliuniooni teostamisel olnud takistuseks. Me ei salga, et me, kaupmehed, omavahel äritegevuses võistleme, kuid see ei tähenda veel, et meil puuduks ühine keel ja arusaamine, kui meid ähvardab ühine hädaoht, mis meile kõigile võib saada saatuslikuks.

Kui naabrid ka omavahel tülitsevad, mis on tingitud nende igapäevasest ligilähedusest, siis näeme ometi, et tule lahtipuhkemisel naabri majas joostakse ligimesele appi, ja seda selleks, et ka oma maja ei sütkiks. Säärase hädaohu ees seisame praegu.

Kui seni oleme püüdnud igaüks oma nahka päästa, siis on nüüd viimne aeg ühiselt Balti riikidele kindlustada head käekäiku ja paremat tulevikku. Et just majandusinimesed selle vajadust juba ammugi on mõistnud, siis on selle tõendu-

seks ka käesolev, järjekorras IV-as, Balti riikide majanduskonverents. Eelmised konverentsid on korduvalt meie riikide valitsustele pannud südamele — mida täna siin uuesti teeme — kooskõlastada seadusandlus, ühtlustada meie kohustused ja nende ulatus riigi ning omavalitsuste vastu.

Meie majanduselu korraldused annavad pahahti halbu tulemusi, ja seda mitte seeparast, et neid korraldusi tehtaks pahast tahtest meie majanduse vastu. Ei, vaid selle põhjuseks on asjaolu, et mitte üksnes meil, vaid ka suurriikides just majanduslikke küsimusi mõistetakse sageli pahupidi. Majanduslike mõistete vastu eksimine ja patustamine aga tasub end kurjasti kätte.

Loodan, et kõik konverentsist osavõtjad ühinevad sooviga, et Balti riikide valitsused paneksid rohkem kui seni rõhku majanduselu avaldusile ja majandusnimeste arvamistele. Meie pole konverentsile tulnud selleks, et etendada siin vaid pealtnähtavate osa. Meie ülesanne seisab selles, et konverentsil ja pärast konverentsi väsimatult ja vankumatult astuda võitlusse oma põhimõtete läbiviimiseks. Kui oleme mõndki majanduslikult kaotanud, siis pole kaugeltki veel käes kapitalistliku maailmakorra lõpp. Kapitalistil aga, olgu ta väike või suur, on ülesanne võidelda selle eest, et kodanikule võimaldataks kapitalide kogumine. Kogutud kapitalide abil loome meie, produktendid, uusi väärtusi, ja seda mitte eneste, vaid üldsuse huvides. Iga üksiku kodaniku rikkus on ka rahva ja riigi rikkus.

Meie püüe olgu suunatud sellele, et meie riikides valitseks olukord, mis võimaldaks individuaalset tõusu igale üksikule kodanikule tööstuses ja kaubanduses. Meie südamel seisku soov anda tööd töötuile, nii ametnikele kui ka töölistele, ja seda kogu ulatuses — Eestis, Lätis ja Leedus.

Kaubandus-tööstuskoja valimistest.

Nagu juba teatasime, on Kaubandus-tööstuskoja valimiste päev määratud kindlaks 21. novembri peale s. a. Valijate nimekiri on juba trükist ilmunud ja sisaldab 6.127 valijat, missugune arv võrreldes eelmiste valimistega 1929. aastal on tunduvalt vähenenud. Valijate arvu vähenemine on kõige suurem olnud väikekaupmeeste hulgas, kus liikuvus on äride käest-kätte mineku tagajärjel võrdlemisi suur. Uutest omanikest aga pole paljudel valimise õigust, kuna nad pole veel tegutsenud kolme aastat kaubanduse alal. Ka kesk- ja väiketööstuse sektsioonis on valijate arv

Konverentsi esimesel päeval kanti ette mitu referaati.

Tollunionionist kõneles direktor A. Kacens, leides, et tööstuse areng vajab suuremaid avarusi kui seda suudab pakkuda iga üksik Balti riik eraldi oma tööstusele. Seepärast oleks majanduslik ja tolliunioon Balti riikide vahel möödapääsmatult vajaline. Et selle teostumist mitte edasi lükata niikauaks, kuni on kokku lepitud kõikide monopolide, aktsiiside ja üksikasjaliste sammude kohta põllumajanduse eriliseks kaitseks, siis tuleks üksikud tootmisalad, mis ei võimalda nii kiiret ühtlustamist, ajuti tolliuniooni korralduste alt vabastada ja nendele kohaldada erikord. Referendi arvates peaks loodama pariteetlikul alusel segakomisjon valitsuste ja kolme riigi majanduse esindajaist, kes teeks ettevalmistavaid töid ja valvaks selles suunas tehtavate sammude üle; esijoones tuleksid ühtlustamisele tolliseadused ja tariifid, siis rahanduse ja vääringu küsimused, samuti administratiivkorraldused sisseveomääruste ja tollitulude jaotuse alal.

Esimesel konverentsi päeval esinesid referaatidega ka Eesti rahvusrühma esimees J o a k i m P u h k ainel „Riigi vahelesegamine eramajandusse“ ja eesti delegatsiooni liige õigusteadlane M. P u n g ainel „Emissioon ja krediitpoliitika“, millised kõned toome teisel kohal ära täieliselt.

Esimese konverentsi päeva õhtul kell 8½ oli ette nähtud õhtusöök konverentsi liikmeile Läti Kaupmeeste Liidu ruumides.

Konverentsi teisel päeval oli töökoosolek kella 10—2 ja kell 5 p. l. olid konverentsi liikmed palutud läti välisministri juure teele Bulduris.

Konverentsi resolutsioonid toome ära järgmises numbris.

länud tagasi, kuna seal on olnud põhjuseks peamiselt kokkutõmbumine raskete aegade tagajärjel ja palgaliste tööjõudude asemel aetakse läbi oma jõuga. Selle tõttu on paljud ettevõtted, mis enne kuulusid tööstusliku äritunnistusega tegutsevate ettevõtete hulka, sellest kategooriast langenud välja ja kaotanud seega ka valimise õiguse. Teistes sektsioonides on vähenemine olnud suhteliselt vähem, kuigi ka siin on rasked ajad mitmeidki sundinud äritegevust lõpetama.

Valijate nimekiri saadetakse lähemal ajal valimisjaoskondadele laiali ja kutsutakse kokku

koja nõukogu, kes kinnitab nimekirja ning valimisjaoskondade ja alljaoskondade asukohad. Jaoskonna toimkonnad, mille liikmed koja juhatusel juba ära tähendatud, võivad koja juhatusel nõusolekul jaoskonna piires asutada alljaoskondi ja nende tarbeks moodustada toimkondi, mitte vähemaarvulisi kui kolmeliikmelisi, keda samuti kinnitab koja juhatus. Alljaoskondade toimkonnad töötavad samade määruste järgi, mis jaoskondade toimkonnadki, ja alluvad jaoskonna toimkondadele ning järelevalve suhtes koja juhatusel.

Valimistoimkondade ülesanded on:

- a) valimisruumide muretsemine;
- b) valimisjaoskonnas hääleõiguslikelt valijalt valimisedeliste vastuvõtmine, korra alalhoidmine valimiste ajal ja häälekandja äramärkimine nimekirjas;
- c) äraantud valimisümbrike ülelugemine ja nende viivitamata edasisaatmine koja juhatusel;
- d) valimiste toimetusega ühenduses olevate kulude kokkuvõtmine ja arvete esitamine koja juhatusel;
- e) alljaoskondade asutamine ja nende toimkondade moodustamine ning nende tegevuse järele valvamine.

Valijate nimekirjad peavad olema välja pandud jaoskonna või alljaoskonna valimis-toimkonna ruumides vähemalt viiskümmend päeva enne valimiste tähtpäeva, seega siis eelseisvatel valimistel hiljemalt 2. oktoobril s. a.

Vastulausete ja kaebuste tagajärjel (Kaubandus-tööstuskoja seadus § 16) parandatud lõplik valijate nimekiri pannakse välja samades ruumides hiljemalt 21 päeva enne valimisi. Vastulausete ja kaebuste sissetuleku tähtpäevaks arvatakse päev, mil vastulause või kaebus on kojas kas isiklikult ära antud või mis on ümbrikul tähendatud Tallinna postitempliga. Kaebused majandusministri nimele antakse koja juhatusel kaudu, kes tähtajal sissetulnud kaebused ühes asjasse puutuvate materjalidega ministrile esitab hil-

jemalt järgmisel päeval. Vastulausete ja kaebuste esitamine peab sündima 7 päeva jooksul nimekirjade väljapanemise päevast arvates.

Kandidaatide nimekirjad peavad valijate liikide järgi olema esitatud koja juhatusel hiljemalt seitseteistkümmend päeva enne valimisi.

Kandidaatide nimekiri võib sisaldada kõige rohkem kolme isiku nime, keda teatavast liigist soovitakse valida koja liikmeks. Nimekiri peab olema alla kirjutatud, kui teatav valijate liik üle riigi sisaldab alla 100 valija, vähemalt kolme, üle 100 valija puhul — vähemalt viie valija poolt, kel samas liigis on valimise õigus. Nimekirjale peab olema lisatud kandidaatide kirjalik nõusolek kandideerimiseks. Kui aga kandideerivad isikud on ise nimekirjale alla kirjutatud, siis loetakse nende allkiri nõusoleku tunnismärgiks, kuid nende allkirjad arvutatakse nimekirja soovitajate allkirjade arvust maha. Juriidiliste isikute esindajad peavad peale nõusoleku avalduse saatma veel tõenduse ettevõtte poolt, keda nad esindavad, et neid on esindajaiks valitud või volitatud.

Ühelgi juriidilisel isikul ei või ühes liigis olla rohkem kui üks esindaja. Ühel valijal ei ole lubatud soovitajana alla kirjutada rohkemale kui kahele kandidaatide nimekirjale.

Iga esitatud kandidaatide nimekiri peab kandma selle valijarühma nimetust või märgusõna, kes ta esitab.

Igal valijate rühmal, kes on esitanud oma kandidaatide nimekirja, on õigus avaldada soovi, et nende nimekiri võiks liituda teiste, samaliigiliste kandidaatide nimekirjadega, mis kannavad liitumiseks avaldatud ühist märgusõna. See sooviavaldus antakse koja juhatusel hiljemalt seitseteistkümmend päeva enne valimisi ja peab olema alla kirjutatud nendesamade valijate poolt, kes kandidaatide nimekirjale soovitajana on alla kirjutatud, või ühe selleks volitatud valija poolt. See avaldus võib esineda ka lihtse märkuse kujul kandidaatide nimekirjal, kuid see märkus peab aset leidma enne soovitajate allkirju.

Rannariikide õigused territoriaalvete kohta.

Hiljuti oli juhtum, et üks saksa laev jäi Saaremaa lähedal Sõrve madalikule kinni. Tema aitamiseks sõitis välja Balti Päästeseltsi päästelaev. Kohale jõudes seletati aga päästelaevale, et avaristi aitamiseks on Saksamaalt kutsutud päästelaev ja et meie päästelaeva abi ei vajata.

See juhtum andis põhjust selgitada küsimust,

kas on välisriigid õigustatud Eesti territoriaalvetes tegema päästetöid või on säärane õigus vaid eesti laevadel.

Vaated rannariigi õigustele territoriaalvete kohta on aegade jooksul olnud väga mitmesugused.

Rooma õigus tunnistas mereveed vabaks

kõikides nende osades, nende hulgas ka rannaveed ja sadamad. Mereveed olid peremeheta (*res nullius*) ning kellelgi, ei eraisikul ega rannariikidel, ei olnud õigust merepinda omandada era- ega avalikõiguslikul alusel.

Keskaja juristid (Bartolus, Baldus) tunnistasid rannariigi õigusi merevete peale kuni 100 meremiili ulatuseni. Nende õiguste sisu oli aga võrdlemisi piiratud. Nende juristide arvamise järgi pidi rannariigil territoriaalvetes olema ainuõigus kalapüügiks ja sanitaarmääruste andmiseks.

Hugo Grotius kuulutas oma õpetuses kõik mereosad vabaks, kuid rannariigil pidi olema piirduva mereriba peale *protectio* ja *jurisdictio*. Grotiuse õpetusest peale algab juriidiline vahe-tegemine territoriaalvete ja lahtise mere vahel.

Möödunud sajandil tekkis õpetus, mille järgi rannariigi õigused võisid olla põhjendatud ainult niivõrd, kui võrd rannariigi julgeolek seda nõuab. See julgeoleku mõiste on aga liig kitsas ega rahulda rannariikide huve territoriaalvete mõiste suhtes.

Seepärast on viimasel ajal nii teoorias kui praktikaski pääsnud maksvusele suveräniteedi põhimõtte territoriaalvete kohta. See põhimõtte annab rannariikidele väga laialdased õigused territoriaalvete kohta, kuid võib kinnitada, et see põhimõtte on leidnud üldist tunnustamist.

Suveräniteedi põhimõtte selgitamisega selguvad ka õigused, mida rannariigid territoriaalvete kohta enesele nõuavad ning mida nad ka vastastikkude teineteisele tunnustavad.

Seejuures peab kõigepealt pidama silmas asjaolu, et ükski riik ei ole oma seaduseandlusega üldiselt teinud kindlaks neid õigusi, mis ta territoriaalvete kohta maksma paneb, vaid need õigused põhjenevad üle maailma ainult rahvusvahelisel kombeõigusel ja vaikselt vastastikusel tunnustamisel. See ei tähenda aga, et need õigused oleksid ebamäärased või et nende ulatus ei oleks selge. Võib julgesti tõendada, et need õigused on saanud päris kindla kuju, hoolimata sellest, et siseseadused ei ole neid korraldanud ega ka rahvusvahelised kokkulepped ei ole veel toime tulnud. Eelnõusid seesugustele rahvusvahelistele kokkulepetele on juba palju välja töötatud nii üksikute asjatundjate kui ka rahvusvaheliste organisatsioonide poolt ning tähelepanevad on asjaolu, et need eelnõud omavahel on peagu täielises kooskõlas ja ainult üksikutes kõrvalküsimustes lähevad teineteisest lahku.

Rahvusvahelistest organisatsioonidest on nimetatud eelnõusid koostanud: International Law Association — 1926. a., Rahvasteliidu nõukogu —

1927. a., Institut du droit international—1928. a., Haagi konverents—1930. a. Eriti viimane eelnõu on huvitav seetõttu, et ta oma sisult oli vastuvõetav kõikidele konverentsist osavõtjatele riikidele, kuid ta lõplikuks vastuvõtmiseks tegi takistusi ainult see küsimus, kui lai pidi olema territoriaalvete vöö. Seepärast võib julgesti oletada, et viimases eelnõus peegelduvad nii teoreetilised õpetused rannariikide õiguste kohta territoriaalvetes kui ka rannariikide eneste seisukohad.

Rannariikide juriidilised õigused territoriaalvete kohta kujuneksid Haagi konverentsi eelnõu alusel järgmiselt:

Üldiselt on rannariigil oma territoriaalvete kohta suveräniteedi õigus. Need veed kuuluvad rannariigi territooriumi (Art. 1: Le territoire de l'Etat comprend une zone de mer désignée dans cette convention sous le nom de mer territoriale). Ühes sellega kuulub rannariigi territooriumi ka territoriaalvete kohal olev atmosfääriline õhuruum kui ka nende vete all olev merepõhi ja merepõhja alus (le sous-sol, art. 2). Et aga siiski territoriaalvete looduslik iseloom on teisugune kui kuiva maa territooriumi oma, siis tuleb rannariikide suveräniteedi õigusi territoriaalvete kohta kitsendada. Just nendes kitsendustes seisabki kogu rannariikide õiguste tuum ja sisu. Eelnõus on võrdlemisi täpselt märgitud ära need kitsendused, mis rannariik oma suveräänse õiguse põhjal ei tohi muuta ja mis ühtlasi sellega annavad muutmata õigused teistele riikidele. Need õigused on väga piiratud ning kontsentreeruvad ainult läbisõidu õigusele (droit du passage). Teiste riikide laevad (välja arvatud sõjalaevad, mille kohta maksavad erimäärused) võivad territoriaalvete vööst kas pikuti läbi sõita (traverser), sisevetesse sisse sõita või sisevetest minna lahtisele merele (art. 3), kuid tingimusel, et läbisõit peab olema rannariigile kahjutu ("in-offensif", Inglise "innocent passage"). Laevadel on õigus tarviduse korral territoriaalvetes peatuda ja ankrut heita, kuid ainult sel korral, kui peatumine ja ankrut heitmine on tingitud harilikest navigatsiooni oludest või kui laev on sunnitud peatuma võimude nõudel või hädaohu tõttu. Algupärane tekst on järgmine: „Le passage comprend éventuellement le droit de stoppage et de mouillage, mais seulement dans la mesure où l'arrêt et le mouillage constituent des incidents ordinaires de navigation ou s'imposent au navire en état de relâche forcée ou de détresse“ (art. 3). Kuid koguni seda läbisõidu õigustki võib rannariik kitsendada, kui seda nõuab ta julgeolek, avalik kord või fiskuse huvid

(art. 5). Rannariik ei tohi läbisõitvalt laevalt võtta makse (art. 7).

Nagu seletatud, on Haagi konverentsi eel nõu kirjas väljendatud rahvusvaheline kombeõigus. Ei ole kahtlust selle kohta, et see kombeõigus üldiselt on tunnustatud ja et selle kombeõiguse reeglite järgi tuleb ka meil talitada. Kui nüüd territoriaalveed, nende kohal olev õhuruum ja nende all olev merepõhi loetakse rannariigi territooriumi osaks ning kui teiste riikide laevaldel on ainult läbisõidu õigus nendest vetest ning seegi piiratud kujul, kuna peatuda seal ei ole neil õigust, siis peab siit tulema kindlale otsusele, et võõraste laevade poolt tehtavad päästetööd territoriaalvetes ilma rannariigi võimude nõusolekuta ei ole lubatud. Rannariik võib nende tööde tegemise kas täiesti keelda või nende tegemist piirata oma äranägemise järgi ning oma suveräänse õiguse põhjal.

Mis puutub territoriaalvete vöö laiusesse, siis peab tähendama, et kõik endised põhjendused, nagu suurtükikuuli lennukaugus j. t., selle laiuse kindlakstegemiseks oma jõu on kaotanud. Kõige suurem arv on neid riike, kes nõuavad ja tunnistavad, et territoriaalvete laius ei tohiks ületada 3 meremiili: nende riikide päralt olevat, nagu arvatakse, 70—80% maailma tonnaazist. On riike (Skandinaavia riigid), kelle arvates see laius peaks olema 4 meremiili, mõned riigid nõuavad aga veel suuremat laiust. Maailmasõja ajal arvati üldiselt erapooletuks territoriaalvete 3-meremiililine vöö. Mitmes uuema aja rahvusvahelises lepingus on samuti see laius pandud maksma. Mis puutub Eestisse, siis näib ka siin 3 meremiili laiune territoriaalvete vöö olevat tunnustatud, kuna vabariigi valitsus Haagi konverentsile on teatanud, et see laius on Eestis maksev.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Äride register

augustikuu 11.—31. kuupäevani.

Registreeritud firmad:

- Juhan Akerberg, Tallinn, Uus-Maa-ilma 7, toiduainetekauplus.
- Marie Akerberg, Viljandi, Serbia 3, toiduainetekauplus.
- Emma Anissimov, Tallinn, Pagari 4, söögisaal.
- Johannes Annus, Vaivara v., segakauplus.
- Ludvig Arras, Võru, Kreutzwaldi 36, liha- ja vorstikauplus.
- Liina Bakhof, Võhma, Vaksali 6, raamatu- ja kirjutusmaterjaalikauplus.
- Raimund Bergmann, Tallinn, S. Juhkentali 16, lihakauplus.
- Aliine Einamann, Tallinn, Hollandi 28, söögimaja.
- August Eller, Tartu, Raekoja 26, talurahvakauplus.
- Leon Fallstein, 1) Tartu, Ülikooli 34, kino „Central“, 2) Tartu, Aleksandri 15, kino „Apollo“, 3) Tartu, Tähe 66, kino „Capitol“.
- Gustav Glaaser, Petseri v., jahuveski ja laualõikus.
- Võru Nahatööstuse Ladu Leo Goldberg, Võru, Tartu t. 21.
- Alma Haak, Tallinn, S. Tartu mnt. 91, lihakauplus.
- Roosa Hopp, Pärnu, V. Sauga t. 18, nahaparkimistööstus.
- Heinrich Hösli, Narva, Uusliin 42, lihakauplus.
- Ludvig Jakobson, Narva, 7. Peetri 4, toiduainete- ja piimakauplus.
- Karl Joonas, Kuigatsi v., talurahvatarvetekauplus.
- Otto Kagovere, Anna v., segakauplus.
- Katta Kalju, Tallinn, Kollane t. 8, toiduainetekauplus.
- Konstantin Kallas, Roela v., toiduainetekauplus.
- Oskar Kapsi, Kuressaare, Turuplats, kauplus 5, toiduainetekauplus.
- Johan Kaup, Auvere-Joala, segakauplus.
- Otto Kena, Vaimastvere v., toiduainetekauplus.
- Rein Kennen, V. Põltsamaa v., tuule-jahuveski.
- Paul Kronfeldt, Pärnu, Uus-Sauga 7, toiduainetekauplus.

26. Anna Kuusk, Tallinn, Kivimuru 16, lihakauplus.
27. Helene Kõer, Tallinn, Lutri 13, toiduainete- ja piimakauplus.
28. Leili Kõrb, Tõrva, Valga t. 24, talurahvakauplus.
29. Ekaterina Laamend, Parnu, Aisa 29, toiduainetekauplus.
30. Kondran Leppik, Narva, Joala 12, pudukauplus.
31. Alfred Lessenberg, Tartu, Raekoja 10, lambi-, kivi- ja klaasõudekauplus.
32. Eduard Libe, Tartu, Kuu 11, toiduainete- ja piimakauplus.
33. Luise-Amalie Lieberg, Nõmme, Männiku tee 24, segakauplus.
34. Karl Limberg, Paide, Parnu t. 27, vilja ja linade ost-müük.
35. Alfred Luha, Tartu, Raekoja 35, toiduainete- ja piimakauplus.
36. Vite Matskin, Tallinn, Maakri 6, moeäri.
37. Kristov Matso, Tallinn, V. Pääsukese 1—30, toiduainete- ja piimakauplus.
38. Pauline Meltsas, Haaslava v., toiduainetekauplus.
39. Mihkel Metsaots, Tallinn, Kentmanni 19, toiduainetekauplus.
40. August Mihkra, Porkuni v., viina-kauplus.
41. Johannes Muruk, Tallinn, Koidu 40, toiduainete- ja piimakauplus.
42. Elisabeth Mussak, Tallinn, Kalevi 17, toiduainete- ja piimakauplus.
43. Ida Mõtsnik, Tallinn, Liiva 12, toiduainetekauplus.
44. M. Narits ja Ko, Tallinn, V. Posti 5, manufaktuur- ja niidikauplus. Täisühing, täisosanikud Meta Narits ja Johannes Jürgenfeldt; osakapital Kr. 2.000.—
45. J. Neemann & F. Reinson, Pärnu, Jänesselja 19-a, jalgrattaosadekauplus. Täisühing, täisosanikud Jaan Neemann ja Feodor Reinson; osakapital Kr. 1.000.—
46. Julie Neuhau, Tallinn, Falkpargi 9—5, toiduainetekauplus.
47. Ida-Marie Normann, Tallinn, Raekoja hoones, saapakauplu.
48. Karl Novek, Petseri v., mootor-jahuveski.
49. Jüri Nurk, Tartu, Meltsiveski 45, aiandus.
50. Johannes Paats, Tõrva, Viljandi t. 11, koloniaalkauplus.
51. Adele Pallas, Tallinn, Heina 10, toiduainete ja piimakauplus.
52. Jenny Patov, Rakvere, Tallinna t. 19, valmisriieteäri.
53. Miralda Petersel, Tallinn, Uus-Hollandi 5, toiduainetekauplus.
54. Jaan Peterson, Narva, Suur 12, aia-viljakauplus.
55. Amanda Pikka, Ragavere v., segakauplus.
56. Elmar Pillau, Keeni v., talurahvakauplus.
57. Asta Praks, Tartu, Ülikooli 8, toiduainetekauplus.
58. Maria Presnuhin, Rootova v., segakauplus.
59. Jaan Proosa, Nõmme, Kaevu 7, lihakauplus.
60. Jaan Purge, Haanja vald., auruveski ja laualõiku.
61. Johannes Päll, Iisaku v., jahuveski.
62. Volde mar Randorf, Tallinn, Kopli 34, lihakauplus.
63. Juhan Raudsepp, Tori v., talurahvatarvetekauplus.
64. Jaan Rebane, Porkuni v., sae- ja jahuveski.
65. Lihakauplus Karl Rebane, Tallinn, Kungla 15.
66. Margiäri „Estofil“ Anna Reha, Tallinn, Pikk 28.
67. Hugo Reinmann, Ranna v., tuuleveski.
68. Karl Reinstein, Vihula v., tuuleveski.
69. J. Rekker ja E. Lõhmus, Tartu, Meltsiveski 20, lihakauplus. Täisühing, täisosanikud Jaan Rekker ja Ernst Lõhmus. Osakapitali Kr. 100.—
70. Lena Remma, Tallinn, S. Roosikrantsi 17, toiduainetekauplus.
71. Johannes Roman, Voka v., segakauplus.
72. Eduard Rommot, Tallinn, Kungla 3, lihakauplus.
73. Marie Roos, Tartu, Lutsu 24, toiduainetekauplus.
74. Osvald Rosenberg, Pala v., jahuveski.
75. Eduard Rotfeldt, Hageri v., jahuveski.
76. August Ruudist, Tallinn, Uus 27, söögimaja.
77. August Saar, Viljandi, Jakobsoni 46, puusärgiäri.
78. Eugen Sacharias, Tallinn, S. Karja 4, kaubanduskontor.
79. Priidik Saks, Tallinn, Kodu 19, toiduainetekauplus.
80. Erich Siil, „Kulina viljaäri“, Küti vallas.
81. August Sild, Tartu, Peetri 18, toiduainetekauplus.
82. Linda Sprenk, Tartu, Promenadi 5, juuksetööstus.

88. Jaan Sööder, Tallinn, Harju 32, mööbli-äri.
84. Salme Tamm, Tallinn, Telliskivi 38, toiduinetekauplus.
85. Otto Tanksmäe, Rakvere, Tallinna t. 9, pudukauplus.
86. Kala- ja konservitööstus Boris Tent, Tallinn, Võrgu 23.
87. Oskar Tiedemann, Tallinn, Uus 3—2, laevade talitus.
88. Amalie Tomander, Kiiu v., segakauplus.
89. Mai Trummal, Tartu, Tähtvere t. 57, toiduainetekauplus.
90. Leena Turnas, Valga, Kungla 17, toiduainetekauplus.
91. Otto Tuvikene, Valga, Vabaduse 45, loomade ja lihaga kauplemine.
92. Alvine Ubbjus, Rakvere, Turukaubamaja 16, riidekauplus.
93. Linda Uin, võõrastemaja „Eestimaa II“, Tartu, Kivi 8.
94. Liisa Urm, Tartu, Raekoja 83, toiduainete- ja piimakauplus.
95. Anna Vasilevsky, Valga, Lai 29, toiduainetekauplus.
96. Vesiveski Hans Virkus, Kohila v., Lohu as.
97. Karl Viroja, Keila v., toiduainetekauplus.
98. Claus Vrangell, Tallinn, Vene 19, koloniaal- ja keemiakaupade esindus ja ladu.
99. Koloniaalkauplus „Villema“, Evald Võmma, Raiküla v.
100. Johan Võsu, Tartu, Saekoja 7, toiduainete- ja piimakauplus.
101. Gustav Öun, Mäetaguse v., jahu- ja saeveski.
102. Paul Öunap, Kasepää vald, toiduainetekauplus.
103. Hermann Ziehr, Võru, Kreutzwaldi 41, lihakauplus ja vorstitööstus.
4. Kaubanduskontor „Elgen“ E. Gendel, asukohaks Tallinn, Uus t. 4 (enne Vanaturu-kael 3).
5. Ado Erit, Tallinnas, S. Patarei 15 asetsetud toiduainetekaupluse üle viinud Endla tän. 73, Tallinnas (kauplust Uus-Kalamaja 9-b peab edasi).
6. Daniel Holzmänn'i surma järele peab Kambja vallas vesiveskit Marie Holzmänn.
7. Julie Ivanov, riideäri asukohaks Tallinn, Vene 7 (enne Maakri 4).
8. Jakob Jankelson likvideerinud ainu- isikulised ettevõtted Tallinnas, Narva mnt. 43, ja asutanud täisühingu osakapitaliga Kr. 5000.—, kus täisosanikeks Jakob Jankelson, Isak Jankelson ja Rahil Jankelson, kes peavad majandus- ja köögitarvete äri Tallinnas, Viru 16, firma all „J. Jankelson & Poeg“.
9. Kristjan Johanson jätkab äritegevust Tallinnas, S. Pärnu mnt. 16, puuhoovi avamisega.
10. Eduard Jonuks, puuhoovi asukohaks Tallinn, Vabriku t. 6 (enne Vene-Balti teh.).
11. Johannes Kaš lõpetanud Kuremaa vallas piimatööstuse. Peab edasi ettevõtteid Kabala vallas.
12. Marie Kesküla perekonnanimeks abielumise läbi Koljo. Peab rohukauplust Lihula alevi firma all „Marie Koljo-Kesküla“.
13. Aliide Killak, toiduainetekaupluse asukohaks Tartu, Ülikooli 33 (enne Kloostri 6).
14. Leopold Johannes Kimberg, kontori asukohaks Tallinn, Köhleri 14—2.
15. Leonhard Kirnmann jätkab äritegevust loomade ülesostu ja eksportäri avamisega Tallinnas, Imanta 36.
16. Vladimir Klassen jätkab äritegevust Pärnus, Rüütli 29, pesutööstuse avamisega.
17. Peeter Kukk, toiduainetekaupluse asukohaks Viljandi, Tartu t. 34 (enne Väike 4).
18. Johan Leisi surma järele peab männi- nõeltest ekstrakti tööstust Erastvere vallas tema abikaasa Miina Leis.
19. Jaan Lepik, jalanõudekaupluse asukohaks Viljandi, Tallinna t. 5 (enne Lossi 15).
20. Bertha Lepp'a perekonnanimeks abielust lahutamise läbi Šlomm ja koloniaalkaupluse asukohaks Petseri, Aia 18.
21. Jaan Lints, toiduainetekaupluse asukohaks Viljandi, Kauba 12 (ennne Posti 18).
22. Vana apteek E. Luchsingeri, Narva, Rüütli 18, apteegi juhatajaks Hans Luchsinger endise Herbert Esseri asemel.
23. Friedrich Luts, Jõhvis, Sompa t. 12, asutanud saeveski (varem registr. segakauplus).

Registreeritud muudatused:

1. Konstantin Brandies, tapeedi- ja kirjutusmaterjaalikaupluse asukohaks Tallinn, S. Tartu mnt. 26 (enne S. Tartu mnt. 22).
2. Leiser Goldberg'i surma järele peavad Tartus, Meltsiveski 26—28, asetsevat vanaraua- ja kaltsudekauplust tema pojad Samuel Goldberg ja Leiser Goldberg täisühinguna, firma all „Vanaraua- ja kaltsudekauplus L. D. Goldberg“. T.ühingu osakapital Kr. 200.—.
3. Martha Grünberg avanud toiduainete- kaupluse Tartus, Võru t. 74.

24. Jaan Luuden jätkab äritegevust, avades lihakaupluse Tallinnas, Seebi 2.
25. Margaretha Meinvald'i perekonnanimetuse abiellumise läbi Andreson, pesumaja asukohaks Tallinn, S. Tatari 36 (enne Tatari 38).
26. Rosalie Mägi, toiduainetekaupluse asukohaks Tallinn, Telliskivi 32 (enne Öle 18).
27. Hans Oviir, „Kohatu vesiveski“, Sipa v., volinikuks Evald Oviir.
28. Jaan Patune, toiduainetekaupluse asukohaks Viljandi, Uueturu 10 (enne Tallinna tän. 13).
29. Artur Pau, toiduainetekaupluse asukohaks Viljandi, Pikk 12 (enne Jakobsoni 15).
30. Hans Pikkur, toiduainetekaupluse asukohaks Abja vald (enne Kilingi-Nõmme al. Pärnu tän. 33).
31. Karl Pillau jätkab äritegevust, avades segakaupluse Otepää alevis.
32. August Pleimann, toiduainete- ja piimakaupluse asukohaks Tartu, Rauda 12 (enne Herne 35).
33. I Pärnumaa Eesti Laevaehituse ühisus, Pärnu, juhatuse liige August Markson lahkunud.
34. Kurt Raack avanud vesivarustus- ja tööstustarvete äri Tartus, Riia 41 (varem registr. metallitööstus), firma nimetuseks jääb: „Tehnika büroo K. Raack“.
35. Eduard Rammulus, toiduainetekaupluse asukohaks Palmse vald, Võsu.
36. Nikolai Raudsepp avanud moeäri Tallinnas, Valli 2 (mehaanikatöökoda Tallinnas, Uus-Kalamaja 22—1, peab edasi).
37. Anton Raun, tislertööstuse asukohaks Tallinn, Kopli 10 (enne Laulupeo 13).
38. Oskar Reier, toiduainetekaupluse asukohaks Viljandi, Lossi 9 (enne Juudi 6).
39. Samuel Reiljan'i surma järele peab toiduainetekauplust Valgas, Pargi t. 2, lesk Luise Reiljan firma all „L. Reiljan“.
40. August Reinberg, segakaupluse asukohaks Väinjärve v. (enne Pajusi v.).
41. Osvald Ritsing, koloniaalkaupluse asukohaks Tartu, Narva t. 42 (enne Raatuse 35).
42. „Pharma“ apteegi- ja rohukaubad J. Rosenberg, Tallinn, Narva mnt. 10. Surnud Jankiel Rosenberg'i pärandustombu hooldejaks määratud dr. Max Klompus.
43. A.-S. Rotermanni Tehased, Tallinn, juhatuse liige Otto Hahn lahkunud.
44. August Sagar, segakaupluse asukohaks Anna v., Oja k. (enne Koigi v.).
45. Johannes Selav, pagariäri asukohaks Keila al. Kirikuplats 11 (enne Rapla al.).
46. Eduard Sörga, segakaupluse asukohaks Rasina v., Tartu mk. (enne Kioma v., Võru m.).
47. Magda Tartes jätkab äritegevust, avades Kalvi vallas segakaupluse ühes riigi viina ja piirituse müügiga.
48. Anna Treier, pesutööstuse asukohaks Tallinn, Vilmsi 23—1 (enne Vilmsi 25-a—13).
49. Marie Urm avanud käsipiimatööstuse Raadi vallas (varem registr. Vesneri v.).
50. Carl Vill'i surma järele peab aiaäri Tartus, Puiestee 2, ja lille-, puu- ja juurviljakauplust Tartus, Lossi 7, lesk Therese Vill firma all „Carl Vill“.

Tegevuse lõpetamise registreerinud:

1. Oskar Altok, Tallinn, Telliskivi 38, toiduainetekauplus.
2. Vilja- ja jahuäri Egon Andersen, Tartu, Meltsiveski 40/42.
3. Ljubov Brandies, Tallinn, S. Tartu mnt. 26, tapeedi- ja kirjutusmaterjalikaupl.
4. Suurejõe puupapivabrik A. Brücke, Uue-Vändra v.
5. Matilde Eller, Tartu, Raekoja 28, talurahvakauplus.
6. Erne Hallik, Tallinn, Liivamäe 44, toiduainetekauplus ühes õllemüügiga.
7. Margiäri „Estofil“ Bertha Hines, Tallinn, Pikk 28.
8. Leida Huberg, Tallinn, Pagari 4, söögi-maja.
9. Mihkel Hödrejärve, Tallinn, Lutri 13, toiduainete- ja piimakauplus.
10. Tartu kastivabrik „Exportkast“ G. Juurup, Tartu, Emajõe 10.
11. Mart Järv, Kütü v., segakauplus.
12. Jaan Kallas, Viljandi, Jakobsoni 48, koloniaalkauplus.
13. Hermann Kallmann, Järva-Jaani alevik, pagariäri.
14. Agathe Kaniiner, Narva, Joala 20, segakauplus.
15. Viktor Kask, Pärnu, Riia 1. 46, pudukauplus.
16. Liisa Kill, Tallinn, Kodu 19, toiduainete-kauplus.
17. Evald Kolga, Haapsalus, S. Lossi 47, koloniaalkauba ja õli keskmüügiäri.
18. Amalie Leivategija, Tapa, Võidu pst. 1, toiduainetekauplus.
19. Jüri Lepasaar, Rõela v., segakauplus.
20. Johannes Lilienthal, Pärnu, Uus-Sauga 7, toiduainetekauplus.

21. Peet Lunter Hellamaa Telliskivi Tehas, Suuremõisa v.
22. Eduard Luts, Elva al., pagariäri.
23. Voldemar Luts, Tallinn, S. Tartu mnt. 91, lihakauplus.
24. Elise Maks, Tallinn, Kentmani 19, toiduainete- ja piimakauplus.
25. Alvine Mels, Tallinn, Pääsukese 1, toiduainete- ja piimakauplus.
26. Hans Männik, Tallinn, Paldiski mnt. 35, lihakauplus.
27. Rudolf Neuhaus, Tallinn, Falkpargi 9—5, toiduainetekauplus.
28. Johannes Noorkõiv, Kõrgesaare v., jahu- ja tanguveski.
29. Gustav Normann, Tallinn, Vanaturg 3, jalanõude- ja nahakauplus.
30. Karl Paarus, Vao v., lihakauplus.
31. Luise Paltser, Tartu, Rüütli 7, toiduainetekauplus
32. Friedrich Pikhoff, Tallinn, Kungla 15, lihakauplus.
33. Anton Polna, Mõniste v., väikekauplus.
34. Melanie Pommer, Tartu, Peetri 18, toiduainetekauplus.
35. Hans Preimer, Juuru vald, toiduainetekauplus.
36. Eduard Pöder, Raasiku v., toiduainetekauplus.
37. Alma Raasemann, Tallinn, Lauupeo 14, toiduainetekauplus.
38. Matvei Rakki, Paasvere v., segakauplus.
39. Hans Raudmets, Kirna as., segakauplus.
40. Alide Raudson, Koiola v., segakauplus.
41. Martin Reinmann, Tallinn, Kopli surnuaed, aiatööstus.
42. Arnold Reisa, Tapa, Pikk 12, segakauplus.
43. Semen Romanov, Petseri, Smolenski 11, teemaja.
44. Meta Rosi, Puiatu v., jahu- ja saeveski.
45. Jakob Ruuben, Haapsalu, Posti 13, leivaja saiatööstus.
46. Voldemar Rääbin, Tallinn, Uus 27, söögimaja.
47. Jaan Seepa, Vahastu as., jahuveski ja saekaater.
48. Marie Senne, Tallinn, Kivimurru 10, toiduainete- ja piimakauplus.
49. Alla Sild, Tallinn, Koidu 40, toiduainete- ja piimakauplus.
50. Aline Simson, Tallinn, Heina 10, toiduainete- ja piimakauplus.
51. Toomas Steinberg Rakvere, Pikk 25, kirjutusmaterjaalikauplus.
52. Richard Tammis Tallinn, Veerenni 17, lihakauplus.
53. Marie Teras, Narva, 7. Peetri 4, toiduainetekauplus.
54. Julie Tiels, Tartu, Kivi 8, restoraan.
55. Anna Tuurva, Tallinn, S. Tartu mnt. 52, toiduainetekauplus.
56. Ivan Tuudak, Viljandi, Vaksali 18, liha- ja vorstikauplus.
57. Olga Urm, Tallinn, Maakri 6, moeäri.
58. Jüri Vald t, Massu v., veski.
59. Natalie Viik, Tallinn, Kalevi 17—3, toiduainete- ja piimakauplus.
60. Johanna Villmann (Julius Villmanni lesk) Tallinn, Vaksali pst. 10, puuhoov.
61. Liisa Vollmann, Nõmme, S. Pärnu mnt. 157, lihakauplus.

Abieluvaranduse lahutamise lepinguid.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr.	Elukoht
All, Aleksander ja Rõivas, Minna-Elisabeth	1. VI 33.	R.T. lisa nr. 62 15. VIII 33.	Meeri vald. Tallinnas, Tina 18.
Lossmann, Jüri ja Hünerson, Anna Jüri t.	30. VI 33.	"	
Loks, Johan ja tema abik. Alma	28 VII 33.	R. T. lisa nr. 65 25. VIII 33.	Põlva alev.
Roots, August ja Roots, Adele Mardi t . .	19. VII 33.	"	Tartus, Õnne 25.
Ilves, Johannes ja abik. Olga Aleksandri t. .	6. VI 33.	"	Narvas, Uus liin 103—2.
Jürgenson, Karl ja abik. Natalie-Lisette . .	16. VI 33.	"	Väike-Maarjas, Vao v.
Mikita, Voldemar ja abik. Hilda	3. VII 33.	"	Rakvere v.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Laevaomanike koosolek.

Arutati kaubalaeva deki, juht- ja meeskonna sõiduseaduse eelnõu.

4. septembril pidasid laevaomanikud koosoleku, kus arutusele tuli kaubalaevastiku deki, juht- ja meeskonna sõiduseaduse eelnõu. Eelnõus leidsid laevaomanikud rohkesti puudusi, mille kohta töötati välja rida parandusettepanekuid.

Seaduseelnõu järgi on üldisse prahilaevade nimestikku võetud ka kalalaevad, olgugi et nende tegevuse iseloom mitmeti erineb prahilaevade omast. Teistes riikides on nad prahilaevadest eraldatud ning nende koosseisud määratakse eraldi. Laevaomanikud arvavad, et ka meie seaduses tuleks näha ette eriparagraaf, mis ütleb, et koosseisud on maksvad ka küll kalalaevade kohta, kuid teedeministril on õigus, võttes arvesse laevade sõidu iseloomu, lubada teha sellekohaseid muudatusi nõudmiste pehmemdamise suunas.

Läbirääkimisi tekitas ka seaduseelnõus tarvitatud termin „Euroopa sõit“. Leitakse soovitavaks selle asemele võtta tarvitusele mõni teine nimetus, kuna „Euroopa sõit“ ei taba asja sisu. Laevaomanike arvates oleks kohasem tarvitusele võtta sõnad „keskmine sõit“, mille alla tuleksid arvata ka Aafrika rannad kuni 10° N laiuseni, samuti kõik sesse rajooni kuuluvad saared, nagu Asoori, Cap-Verdi jne. Samuti tuleks keskmise sõidu mõiste alla viia Põhja-Siberi rannik kuni Jenissei suudmeni ja ka Island ning Teravmägede saar.

Laevaomanikud ei lepi ka sellega, et seaduseelnõu redaktsiooni järgi sissesõidus nõutakse rohkem juhtkonda kui kohalikus sõidus. Laevaomanike arvates tuleks laevades kuni 150 br. reg.-tn. lubada sõita 1 kaptenil ilma tüürimeheta ja

üle 150 br.-reg.-tn. nõuda tüürimeest ainult siis, kui sõidu kestus on üle 12 tunni. Ka peetakse ülearuseks seaduse nõuet, et väikestel jõe reisisjate laevadel kapten peaks olema ligisõidu-tüürimees.

Parandusi tehti veel mitmes paragraafis ja need saadetakse veeteede valitsusele palvega seaduseelnõu selles mõttes muuta.

Vastuhakk kaptenile eesti laevas.

Hiljuti tõi a.-l. „Kajak“ Prantsusmaalt koju 14 eesti merimeest (a.-l. „Mai“ meeskonnast), kes Bordeaux sadamas hakkasid kapteni korraldustele vastu ning murdsid teenistuslepingu. Vastuhakkajate asemele saadeti Tallinnast kohale uued mehed, kes juba kohale on jõudnud, nii et laev võis oma tegevust jätkata.

Mehed võeti Tallinna sadamasse jõudes politseivõimude poolt ülekuulamisele. Nagu meile teadjalt poolt seletatakse, pole sel juhtumil midagi ühist merimeeste streigiga, sest teenistuslepingud käesoleva aasta peale on sõlmitud tingimusil, mille kohta lepiti kokku Laevaomanike ühingu ja merimeeste organisatsioonide vahel.

Kaubavahetus Eesti ja N. Vene vahel augustikuus s. a.

Augustikuu jooksul on Eestist N. Venesse saadetud kaupu üldse 26 vagunit kaaluga 116 tn. Sellest on 11 vag. 62 tn. värsket sealihä, 8 vag. 53 tn. värsket loomaliha ja 6 vag. elusaid sarvloomi.

Sama aja jooksul on N. Venest saadud kaupu 86 vag. 1254 tn., selle hulgas suuremal määral soola, 45 vag. 730 tn., superfosfaati, 14 vag. 206 tn., ja teisi kaupu mõned üksikud vagunid.

Suurmüügihindade liikumine 1932. a. juulist 1933. a. juulini.

	1932. a.			1933. a.			
	1913 = 100	Juuli	Sept.	Nov.	Jaauuar	Märts	Mai
Toiduained-taimesaadused	100	98	96	95	97	97	98
Loomasaadused	30	95	97	84	92	91	90
Loomatoit	95	102	98	97	103	100	103
Väetised	87	88	90	92	96	96	96
Küte, määrde	109	113	121	120	125	121	123
Metallid, metallkaub.	175	174	175	175	177	179	180
Lubi, tsem., klaas, telliskivid	174	175	175	176	176	176	176
Puu ja paber	118	114	117	116	128	131	141
Tekstiil, konfekts.	172	179	177	177	183	191	195
Nahk, jalanõud	102	108	107	106	108	113	122
Keemilis. tehn. kaub.	140	142	143	140	151	152	155
Suurmüügi indeks	115	119	120	117	123	123	125

	1913 = 100			1932. a.			1933. a.		
	Juuli	Sept.	Nov.	Jaauar	Marts	Mai	Juuli	Sept.	Nov.
Toorained ja poolfabrikaadid	101	106	107	106	111	110	114	106	107
sellest toiduained	93	96	94	93	98	96	98	93	94
muud kaubad	109	114	120	118	124	124	128	109	114
Tarbeained	132	136	136	132	137	138	139	132	136
sellest toiduained	108	113	113	107	111	111	110	108	113
muud kaubad	170	170	171	171	177	179	184	170	171
Importkaubad	118	122	123	122	129	128	131	118	122
Eksportkaubad	79	95	96	82	93	95	93	79	95
Siseturukaubad	123	125	124	122	124	124	127	123	125

(1173) Majapidamise kulud. (Kulude jaot. majap. eelarve peagruppide järgi.)

(Kroonides)	1931		1932		1933. a.	
	Keskm.	Juuli	Okt.	Jaauar.	Aprill	Juuli
Toiduained	974	923	963	925	955	978
Riided, jalan., pesu	383	390	396	394	409	478
Korter	421	425	425	433	433	433
Küte, valgustus	159	159	159	160	160	160
Maksud jne.	436	431	440	443	444	461
Muud kulud	727	737	737	736	747	747
	3100	3064	3120	3091	3148	3198

Kulud arvestatud protsentides — 1931. a. = 100

Toiduained	100	95	99	95	98	100
Riided, jalan., pesu	100	102	103	103	107	109
Korter	100	101	101	103	103	103
Küte, valgustus	100	99	100	101	101	101
Maksud jne.	100	99	101	102	106	—
Muud kulud	100	101	101	101	103	103
Kokku	100	99	101	100	102	103

Toiduainete turg.

London.

Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 226 kg.	
Northern Manitoba . . . . . sh	28/—
Hard Winter . . . . . "	—
Rosario Santa . . . . . "	25/6—
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela = 127 kg.	
Good Canadian . . . . . "	—
Odrad, Kanada nr. 3, kaal —	
370 Ingl. naela = 170 kg. . . sh	—
Kalifornia, kaal — 424 Ingl. naela = 192 kg. . . . . "	—
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela = 145 kg.	
La Plata . . . . . sh	—
Kanada nr. 2 . . . . . "	—
Linad, cif. per tn.	
(Fine Quality) I sort . . . . . £	95/—
(Fair Quality) II " . . . . . "	75/—
(Law Grade) III " . . . . . "	55/—
Bacon, kaal 112 Ingl. naela	
Iiri . . . . . sh	90/—95/—
Daani . . . . . "	88/—
Hollandi . . . . . "	84/—
Eesti . . . . . "	82/—
Rootsi . . . . . "	85/—
Poola . . . . . "	79/—
Munad — 120 tk.	
Inglise . . . . . "	16/—
Või	
Eesti . . . . . "	86—88
Läti . . . . . "	86—88
Leedu . . . . . "	86—88

Hamburg.

Nisu.	
Sisemaa, tonni eest . . . . . Rmk.	9.25—9.30
Manitoba, cif 100 kg. eest term. fl.	—
Western II, cif 100 kg. eest " "	—
Hard Winter, cif 100 kg. eest " "	—
Ameerika jahu . . . . . \$	—
Rukls.	
Sisemaa, tonni eest loco . . . . . Rmk.	7.55—7.60
Kaerad.	
Sisemaa, tonni eest . . . . . "	6.95—7.—
Suhkur, cwt. (50 kg.)	
Toores . . . . . sh	5/9—5/5
Hollandi . . . . . "	—
Belgia . . . . . "	—
Tšehho . . . . . "	—
Poola . . . . . "	—
Riis, Burmah II, 50 kg. eest . . . . . Rmk.	9 80
Rasv, tierces = 191 l.	
American Purelard . . . . . \$	—
Berlin.	
Või, tsentneri eest (50 kg.)	
Sisemaa või I sort . . . . . Rmk.	—
" " II " . . . . . "	—
" " III " . . . . . "	—
Eesti . . . . . "	134
Läti punane . . . . . "	135
" roheline . . . . . "	133
Soome . . . . . "	133 1/2
Siberi . . . . . "	—

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	30. VIII	31. VIII	1. IX	2. IX	4. IX	5. IX	6. IX	7. IX	8. IX	9. IX	11. IX
Frank . . .	81.65	81.28	80.65	80.34	80.71	80.96	80.65	80.53	80.78	82.09	82.09
Dollar . . .	4.5450	4.53875	4.5275	4.53375	4.5675	4.5825	4.5525	4.5575	4.54625	4.52375	4.53625
Rootsi kroon	19.38	19.3875	19.385	19.385	19.385	19.385	19.385	19.38	19.385	19.385	19.385
Daani kroon	22.39	22.385	22.385	22.38	22.385	22.385	22.385	22.38	22.38	22.38	22.38
Norra kroon	19.885	19.885	19.85	19.895	19.895	19.895	19.895	19.90	19.90	19.90	19.90
Saksa mark .	13.4375	13.36	13.25	13.185	13.25	13.29	13.27	13.23	13.25	13.44	13.47
Soome mark	226.50	226.50	226.50	226.50	226.50	226.50	226.50	226.50	226.50	226.50	226.50
Floriin . . .	7.95	7.9075	7.85	7.82	7.8475	7.86	7.8425	7.8250	7.8425	7.95	7.9650
Liira . . .	60.84	60.62	60.15	59.81	60.—	60.15	60.06	59.87	59.93	60.81	60.96
Helveetsia fr.	16.575	16.4	16.37	16.20	16.37	16.395	16.37	16.32	16.365	16.61	16.61
Tšehhosl. kr.	107.875	107.25	106.75	106.37	106.625	107.—	106.75	106.375	106.50	108.12	108.375
Belgia frank	22.92	22.79	22.685	22.60	22.65	22.745	22.67	22.62	22.68	23.02	23.03
Silling . . .	30.—	30.—	30.—	30.—	29.50	29.25	29.50	29.50	29.375	29.625	29.375
Slott . . .	23.625	28.48	28.31	28.31	28.18	28.40	28.31	28.25	28.25	28.625	28.75
Pengo . . .	25.50	25.50	25.50	25.50	25.625	25.625	25.625	25.50	25.50	25.625	25.50
Latt . . .	16.50	16.50	16.—	16.50	16.50	16.50	16.50	16.—	16.50	16.50	16.50
Litt . . .	32.75	32.50	32.50	32.50	31.75	32.—	32.50	32.50	32.50	32.75	32.50
Tšerv. . . .	6.205		6.205		6.112	6.110	6.115	6.115	6.1325		6.2275
Eesti kroon .	19.50	19.50	19.—	18.50	18.—	18.—	18.—	18.—	18.—	18.—	18.—
Höbe p/unts	18 ¹ / ₈	18.—	18 ¹ / ₁₆	18 ¹ / ₈	18 ¹ / ₃	18 ⁸ / ₁₆	18 ¹ / ₁₆	18 ¹ / ₁₆	18 ¹ / ₈	18 ¹ / ₁₆	18 ¹ / ₈
Plaat. p/unts											
Kuld p/unts .											

	B E R L I I N										
	30. VIII	31. VIII	1. IX	2. IX	4. IX	5. IX	6. IX	7. IX	8. IX	9. IX	11. IX
Naelsterling .	13.45	13.37	13.265	13.22	13.22	13.31	13.28	13.25	13.26	13.44	13.465
Frank . . .	16.465	16.455	16.44	16.44	16.44	16.44	16.455	16.455	16.445	16.42	16.425
Dollar . . .	2.96		2.925	2.915	2.905	2.90	2.91	2.905	2.92	2.97	2.97
Rootsi kroon	69.35	68.95	68.45	68.20	68.20	68.65	68.50	68.35	68.35	69.30	69.45
Daani kroon	60.12	59.75	59.30	59.05	59.05	59.45	59.35	59.20	59.25	60.—	60.15
Norra kroon	67.60	67.20	66.70	66.45	66.45	66.90	66.70	66.55	66.65	67.50	67.65
Soome mark	5.94	5.92	5.87	5.85	5.85	5.87	5.865	5.86	5.855	5.93	5.94
Floriin . . .	169.20	169.15	168.90	169.05	169.15	169.25	169.35	169.20	169.25	169.30	169.30
Liira . . .	22.16	22.10	22.01	22.05	22.10	22.10	22.14	22.13	22.12	22.13	22.13
Helveetsia fr.	81.08	81.08	81.—	81.—	81.05	81.10	81.10	81.15	81.08	81.03	81.12
Belgia frank	58.62	58.58	58.53	58.47	58.50	58.52	58.55	58.55	58.55	58.53	58.53
Latt . . .	74.—	74.—	74.—	74.—	74.—	74.—	74.—	74.—	74.—	74.—	74.10
Litt . . .	41.55	41.55	41.65	41.65	41.55	41.55	41.55	41.65	41.65	41.75	41.65

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

„J. Puhk ja Pojad“ suurveski
saadused. Hinnad arvatud 50
kg eest ühes valge puuvil-
lase kotiga.

Pütlijahu:

Rukkipütl patent (à 50 kg.) . . .	100 kg. —
„harilik . . . . .“	24.—
„Eesti Parem“ saiajahu	40.50
„Kalev“	38.—
„Taara“	—
„Kungla“	35.—
„Sampo“	31.—
Manna	47.—
Granular	41.50

Kroonid.

Saiajahu poolsõre	100 kg. 43.—
„sõre . . . . .“	44.—

Kroonid.

Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise 100 kg. —	—
„sõre, Ameerika ja Inglise „ . . . . .“	—
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski Jahu: rukk	12.00—13.70
rukkipütl	24.—
nisu, pehme — sõre	31.00—44.00
Kaerahelbed (Herkulo)	1 kg. 0.29

A/S. Rotermanni teh.		Kroonid.			Kroonid.
Jahu: rukki	100 kg.	13.54	Koks, kütte	1000 kg.	—
„ „ püül	„	24.—	Kütteturvas (riigi turbatööst.)	„	8.75
„ „ nisu, pehme — söre	„	31.20—47.20	Põlevkivi, I-a, fr. ladu Tall., netto	„	8.50
Nisu, Eesti, saatejaam	„	17 00—21.00	Kütteõli, fr. ladu Tallinn, netto	100 kg.	5.25
„ „ külvil, suvi „Rubin“	„	—	Estobituumen A, R, C tünnid. br.	„	8.75
Rukis, Eesti, fr. Tallinn	„	11.50	„ „ D. E. (pigi) „ „ „	„	9.25
Kaerad, toidu, Eesti	„	—	Katuselakk, ...	„	9.25
„ „ Vene	„	—	Fenolaat, tünnides, netto „ „	„	10.00
Odrad, õlle, Eesti	„	—	Karbolineum „Estokarbolineum“	„	—
„ „ toidu, Eesti	„	—	„ A & B, netto	„	12.75
Herned, peluskid, külvil	„	—	„Estokarbolineum“ C, netto	„	10.75
Vikid	„	—	Raualakk, tünnides, netto	„	18.75
Ristikhein, punane, siberi, külvil	„	—	Imbutusõli A, netto, tünnides	„	7.75
„ „ punane, läti, külvil	„	—	„ „ B „ „ „	„	7.00
Riis, Burma II	„	—	„ „ C „ „ „	„	6.00
Kartulid, eksport	„	—	Asfaltmastiks	„	6.00
„ „ piirituse ja vabriku	„	—	„ „ emulsioon	„	9.75
Kartulitärklis „Supérieur“	„	23.00	Viljapuu-karbolineum, netto	ltr.	0.41
Siirup, kartuli, 420/0	„	30.00	Autobensiin	„	0.27
Glükoos	„	28.00	Diiselmootor-nafta	1 kg.	0.11
Või, eksport, I sort	1 kg.	viimne lk.	Mootor-petrooleum, fr. iga sihtj.	„	0.12
Margariin, välismaa	„	—	„ -nafta	„	0.11
„ „ kodumaa	„	0.65—0.70	Raud, sordi	100 kg.	12.00—12.50
Kaselin, Eesti, toores	100 kg.	—	„ vits	„	17.50—18.00
Juust, „Schweitsi“, kodumaa	1 kg.	1.15—1.20	„ plekk	„	16.00—26.50
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.)	kast	viimne lk.	„ plekk, tsingitud	„	39.00—41.50
Kakao, Hollandi	1 kg.	2.00—2.60	„ talad	„	11.00—11.50
Kohv, Rio, Santos jne.	„	6.10—6.60	Teras, Inglise	„	—
„ „ Kesk-Ameerika sordid	„	6.60—7.40	„ vedru	„	25.00—28.00
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseillon	„	6.60—7.50	„ talla, ree	„	18.50—19.00
„ „ oranž Pekoe, Java	„	5.50—6.80	Inglitina	„	500.00—525.00
„ „ Moning, Hiina	„	5.80—6.50	Seatina	„	40.00—45.00
Suhkur, peenike, valge, Saksa	100 kg.	—	Vaskplekk, punane	„	215.00
„ „ „ Cehhoslov.	„	—	„ valge	„	190.00
„ „ „ Inglise	„	45.75	Tsinkplekk	„	75.00—83.00
„ „ „ Poola	„	—	Masinaõli, mitmesugune	„	24.00—28.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	„	—	Mootoriõli, mitmesugune	„	35.00—45.00
jaam Irboska ja Narva	„	4.20—4.30	Autoõli, poola	„	40.00—50.00
Sool, lahtine, Saksa	„	4.40—4.65	O/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	„	—
„ „ Poola	„	—	teõli, tsistern. fr. Tallinn	1000 kg	48.00—55.00
Heeringad, Yarmouth, „Matties“	tünn	—	Linaseemneõli	100 kg	68.00
„ „ Šoti „Spent“ 1/1	„	37.00	Värnits	„	70.00
„ „ „Matties“	„	56.00	Tsilindriõli, mitmesugune	„	30.00—48.00
„ „ „Matfulls“	„	61.00	„ Vene 280 ^o	„	—
„ „ Islandi, 1/1	„	37.00	„ „ 320 ^o	„	—
„ „ „ 1/2	„	20.50	„ Ameerika 280 ^o	„	—
„ „ „ 1/2	„	—	„ „ 320 ^o	„	—
Liha, sea, I sort	1 kg.	0.86—0.91	Nafta, Vene	„	—
Liha, looma, I sort	„	0.24—0.31	„ Ameerika	„	11.00—12.00
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	—	„ Poola	„	11.00—12.00
„ „ päevalille	„	—	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	„	12.00—13.00
„ „ puuvilla	„	—	„ Ameerika „ „	„	12.00—13.00
Jahu, päevalille	„	—	Bensiin, Eesti, riigi põlevkivi-	„	—
Segajõutoit I sort	„	—	tööstuse segabensiin, fr. Tallinn	„	36.50
„ „ II sort	„	—	O/Ü. Eesti Kiviõli bensini Estolin, ...	„	—
Sojatangud	„	—	tsistern. fr. Tall. ühes teede-	„	—
Nisukliid	„	—	maks.	„	33.00—34.00
Maapähklikoogid	„	—	Bensiin, vene, I sort	„	38.00—38.50
Vikid	„	—	Pesusooda, kodumaa	„	9.00—9.50
Puuvillane riie, Bjas, netto	mtr.	0.495—0.6250	Seebikivi	„	32.00—32.50
„ „ Mitkal „ „	„	0.365—0.4750	Värvid, nigros, veessulav, välism.	1 kg.	6.00
Lina, Petseri, saatejaam	1000 kg.	—	„ tsinkvalge, välism.	„	0.60—0.62
„ Võru	„	—	„ tinavalge, ...	„	0.87—0.90
„ Liivi	„	—	„ oker, ...	„	0.17—0.25
„ Tartu	„	—	Superfosfaat 18—20%	kott	4.95—5.05
Õlilinaseemned, 90% baas, ...	100 kg	—	Segafosfaat 22—23%	„	4.—
saatejaam	„	—	Kaalisool 40%	„	9.95
Linaseemned, külvil, 95%	„	—	Salpeeter, çilli	„	16.65
baas, saatejaam	„	—	Lubisalpeeter	„	14.75
Kivistisi, auru, Yorkshire, ...	1000 kg.	34.00—35.00	Lubiammoonsalpeeter	„	16.50
„ „ 2 korda pestud	„	32.50—36.00	Väävelhapu ammoniaak	„	12.80
„ „ auru, Newcastle	„	37.00—38.00	Fosforiit, eesti, 25—27%	„	2.73
„ „ sepa	„	—	Nitrofoska	„	30.—

	Kroonid.
Paber, rotatsiooni	100 kg. 22.00
Tsement, Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Tallinn tünn	7.40
Kriit, toores	100 kg. 4.90—5.00
" pestud	" 5.25
Puutõrv	" 17.00—18.00
Lubi	" 3.50
Kips, tükides, fr. v. Irboska 1000 kg.	20.00
" jahvatatud	" 25.00
" krohvimise	" 35.00
Telliskivid, Is., Loksa, fr. Tallinn 1000 tk.	40.—
Silikaat, I s., fr. vabrik	" 37.50—39.00
Tulitikud, originaalkast . . (5000 toosi)	130.—
Tallanahk, eesti nahast . . . 1 kg.	2.30—2.50
" " Ameerika, I s.	2.70—2.80
" " " II s.	2.45—2.60
Paberipuu, kooritud, fr. laduplats, rmtr.	4.50

Või. Tendents: kindel.

I s. kr. 1.55 kg. fr. ärasaatejaam või eest, mis tulnud sisse 12.—18. IX 1933. a.

Kanamunade hinnad. Tendents: ekspordimunadel — vaikne, siseturumunadel — vaikne. Noteerimiskom. noteeris 8. IX 1933. a.:

1 kg. ekspordimunade hind 80 s., mis vastab:

50 gr. raskuste munade juures 40 s. kümme

55 " " " " " 41 " "

60 " " " " " 48 " "

1 kg. siseturumunade hind 55 s., mis vastab:

alla 50 gr. raskuste munade juures 25 s. kümme

üle 50 " " " " " 32 " "

Hinnad on mõistetavad franko "sorteerimispunkt, mis registreeritud põllumajanduse osak., ning mak-savad arvates 8. IX 1933. a.

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling inglise naela (lbs) eest ingl. pennides (d) loko 5.28, okt. 5.14, det. 5.16, jaan. 5.19, märts 5.23.

Peekonsigade nädalahinnad Tall. 10.—16. IX 1933.

Turg: — kindel.

Peekonsigade tapakaalud:

	I sort	II sort	III sort	IV sort	
60—72 kg	0.96	0.91	0.85		siseturu hinnad
55—59,5 " }	0.91	0.87	0.81		
72,5—75 " }					
50—54,5 " }	0.87	0.84	0.81		
75,5—80 " }					

Lina

Prahid:

Tallinn — Stettlin . . . 1000 kg. rmk. 15.—18.—

" — Gent . . . . . 1016 kg. sh 24/—

" — Dundee . . . . . " " 26/—

" — Belfast . . . . . " " 45/—

Puumaterjalid Standard

Tallinn — London . . . . . " sh 32/6

" — Hull . . . . . " " 33/—

" — Southampton . . . . . " " 37/6

" — Manchester . . . . . " " 38/—

" — Grangemouth . . . . . " " 30/—

" — Belfast . . . . . " " 42/6

" — Dundee . . . . . " " 32/—

" — Antwerpen . . . . . " " 32/6

" — Gent . . . . . " " 32/6

" — Rotterdam . . . . . hfl. 13.—

" — Amsterdam . . . . . " " 14.—

Segakaup

Tallinn — Stettlin . . . 1000 kg. rmk. 18.—

" — London . . . . . 1016 kg. sh 17/—40/—

" — Stockholm . . . 1000 kg. rkr. 10.—30.—

" — Stettlin . . . . . või, tünn rmk. 1.50

" — London . . . . . " sh 2/6

Tallinna fondibörsi kursisedel.

		6. IX 1933	7. IX 1933	8. IX 1933	9. IX 1933	11. IX 1933	12. XI 1933
New-York 1 dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.95	3.97	3.97	3.98	4.01	4.01
	M.	4.07	4.09	4.09	4.10	4.13	4.13
London 1 naelsterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.05	18.05	18.05	18.05	18.15	18.15
	M.	18.35	18.35	18.35	18.35	18.45	18.45
Berliin 100 s. riigim.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	135.75	136.—	136.50	136.25	134.75	134.50
	M.	137.50	137.75	138.25	138.—	136.50	136.25
Helsingi 100 soome m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	7.95	7.95	7.95	7.95	8.—	8.—
	M.	8.10	8.10	8.10	8.10	8.15	8.15
Stokholm 100 rootsi kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	93.25	93.25	93.25	93.25	93.50	93.50
	M.	95.—	95.—	95.—	95.—	95.25	95.25
Kopenh. 100 daani kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	80.50	80.50	80.50	80.50	81.—	81.—
	M.	82.25	82.25	82.25	82.25	82.75	82.75
Oslo 100 norra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	90.75	90.75	90.75	90.75	91.—	91.—
	M.	92.50	92.50	92.50	92.50	92.75	92.75
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	22.35	22.45	22.50	22.40	22.15	22.15
	M.	22.65	22.75	22.80	22.70	22.45	22.45
Amsterd. 100 floriini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	230.25	230.75	231.25	230.75	228.75	228.25
	M.	233.25	233.75	234.25	233.75	231.75	231.25
Riia 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	108.50	108.75	109.—	108.75	107.25	107.25
	M.	110.75	111.—	111.25	111.—	109.50	109.50
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	110.40	110.60	110.90	110.60	109.40	109.40
	M.	111.90	112.10	112.40	112.10	110.90	110.90
Brüssel 100 belgat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	79.60	79.85	80.05	79.80	78.95	78.95
	M.	81.—	81.25	81.45	81.20	80.35	80.35
Milaano 100 liirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	30.10	30.15	30.25	30.20	29.90	29.80
	M.	30.60	30.65	30.75	30.70	30.40	30.30
Praha 100 tšehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	16.90	16.95	17.—	17.—	16.80	16.75
	M.	17.15	17.20	17.25	17.25	17.05	17.—
Viin 100 austr. sh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	65.25	65.25	65.50	65.25	64.50	64.25
Budapest 100 pengot	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	100.—	100.—	100.25	100.—	98.75	98.75
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	63.75	64.—	64.—	64.—	63.50	63.25
	M.	64.75	65.—	65.—	65.—	64.50	64.25
Kaunas 100 liitti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	57.20	57.40	57.50	57.45	56.65	56.65
	M.	57.80	58.—	58.10	58.05	57.25	57.25
Moskva 100 rubla (tšekk)	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	—	—	—	—	—	—
	M.	297.—	298.—	298.75	297.75	294.25	294.25
Danzig 100 guld-nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	109.90	110.10	110.40	110.10	108.90	108.90
	M.	111.90	112.10	112.40	112.10	110.90	110.90